

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA]

SECINĀJUMI,

sniegti 2020. gada 3. decembrī¹

Lieta C-705/19

Axpo Trading Ag

pret

Gestore dei Servizi Energetici SpA – GSE

(*Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Preču brīva aprīte – Enerģijas, kas ir ražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus, izmantošanas veicināšana – Elektroenerģijas imports no Šveices –

Valsts norma par pienākumu iegādāties zaļos sertifikātus – Maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību – Diskriminējošs iekšējais nodoklis – Pasākums ar importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību – Valsts atbalsts – Valsts līdzekļu nodošana – Atbalsta selektivitāte – Nolīgums starp Eiropas Savienību un Šveici

1. Direktīva 2009/28/EK², kuru no 2021. gada 1. jūlija aizstās Direktīva (ES) 2018/2001³, ir devusi spēcīgu impulsu no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanā. Viens no mehānismiem vai “atbalsta shēmām”, kas ir paredzēts šāda veida enerģijas ražošanas veicināšanai, ir “zaļie sertifikāti” (turpmāk tekstā – “ZS”)⁴.

2. 2005. gadā izvērtējot atbalsta mehānismus elektroenerģijai, kas ir ražota no atjaunojamiem energoresursiem (turpmāk tekstā – “AER-E”), Komisija īsumā šādi raksturoja ZS sistēmu, kuru citu dalībvalstu skaitā izmanto arī Itālija: ““Zaļo sertifikātu” sistēmā [...] [AER-E] tirgo par parastajām enerģijas tirgus cenām. Lai finansētu “zaļās elektrības” ražošanas papildu izmaksas un lai nodrošinātu vajadzīgās “zaļās elektrības” ražošanu, visiem patērētājiem (vai dažās valstīs – ražotājiem) no [AER-E] ražotājiem obligāti jāiegādājas noteikts skaits “zaļo sertifikātu”, kuru nosaka atbilstoši fiksētai procentuālai daļai vai kvotai no to kopējā patērētā/saražotā elektrības daudzuma. [...]”⁵

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV 2018, L 328, 82. lpp.). Ar to ir pārstrādāta Direktīva 2009/28, kuru ir paredzēts atcelt 2021. gada 1. jūlijā. Tādējādi tā šajā lietā nav piemērojama *ratione temporis*.

⁴ Citas atbalsta shēmas var ietvert valsts regulētus tarifus, konkursa procedūras un nodokļu atvieglojumus.

⁵ COM(2005) 627, galīgā redakcija, Komisijas 2005. gada 7. decembra paziņojums par atbalstu elektrībai no neizsīkstošiem enerģijas avotiem.

3. Tiesa jau ir lēmusi par ZS konkrēti no preču brīvas aprites skatpunkta⁶. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj tai izvērst savu judikatūru, aplūkojot Itālijas tiesiskā regulējuma par ZS saderību ar Savienības tiesībām.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. *EEK un Šveices Brīvās tirdzniecības nolīgums*⁷

4. Nolīguma 2. pantā ir noteikts:

“Nolīgumu piemēro izstrādājumiem, kuru izcelsme ir Kopienā un Šveicē:

- i) kas ir iekļauti harmonizētās preču aprakstīšanas un kodēšanas sistēmas 25.–97. nodaļā, izņemot preces, kas ir uzskaitītas I pielikumā;
- ii) kas ir uzskaitīti II pielikumā;
- iii) kas ir uzskaitīti 2. protokolā, ņemot vērā tajā paredzētos īpašos noteikumus.”

5. Nolīguma 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Tirdzniecībā starp Kopienu un Šveici neievieš jaunus maksājumus ar ievadmuītas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību.”

6. Saskaņā ar 13. panta 1. punktu:

“Tirdzniecībā starp Kopienu un Šveici neievieš jaunus kvantitatīvus importa ierobežojumus vai pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību.”

2. *Direktīva 2009/28*

7. Direktīvas 15., 25., 52. un 56. apsvērumā ir teikts:

“(15) Dalībvalstu sākotnējie apstākļi, atjaunojamo energoresursu potenciāls un enerģijas bilance ir atšķirīga. Tādēļ Kopienas 20 % mērķis jāpārveido par individuāliem mērķiem katrai dalībvalstij, pienācīgi ievērojot taisnīgu un atbilstīgu mērķa noteikšanu, ņemot vērā dažādos dalībvalstu sākotnējos apstākļus un potenciālu, arī pašreizējo atjaunojamo energoresursu īpatsvaru un enerģijas piegādes struktūru. [..]

⁶ It īpaši spriedumos, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037); turpmāk tekstā – “spriedums *Ålands Vindkraft*”; 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192), un 2014. gada 26. novembris, *Green Network* (C-66/13, EU:C:2014:2399); turpmāk tekstā – “spriedums *Green Network*”.

⁷ Nolīgums starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Šveices Konfederāciju (OV 1972, L 300, 188. lpp., Īpašais izdevums latviešu valodā: 11. nod., 11. sēj., 105–197. lpp.; turpmāk tekstā – “EEK un Šveices nolīgums”), kas grozīts ar EK un Šveices Apvienotās komitejas 2000. gada 25. oktobra Lēmumu Nr. 1/2000, ar kuru Nolīgums starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Šveices Konfederāciju tiek pielāgots saistībā ar harmonizētās preču aprakstīšanas un kodēšanas sistēmas ieviešanu (OV 2001, L 51, 1. lpp.).

[..]

- (25) Dalībvalstīm ir atšķirīgs atjaunojamo energoresursu potenciāls, un tās izmanto dažādas atbalsta shēmas atjaunojamo energoresursu atbalstam valsts mērogā. Lielākā daļa dalībvalstu piemēro atbalsta shēmas, ar kurām nodrošina priekšrocības vienīgi tai enerģijai no atjaunojamajiem energoresursiem, ko ražo to teritorijā. Lai valsts atbalsta shēmas pareizi darbotos, ir būtiski, lai dalībvalstis varētu kontrolēt savu valsts atbalsta shēmu ietekmi un izmaksas atbilstīgi savam atšķirīgajam potenciālam. Svarīgs līdzeklis, kā panākt šajā direktīvā noteikto mērķi, ir nodrošināt valsts atbalsta shēmu pareizu darbību atbilstīgi [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvai 2001/77/EK [(2001. gada 27. septembris) par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus (OV 2001, L 283, 33. lpp.)], lai tādējādi saglabātu ieguldītāju uzticību un dotu iespēju dalībvalstīm izstrādāt efektīvus valsts pasākumus mērķu sasniegšanai. Šīs direktīvas mērķis ir veicināt pārrobežu atbalstu atjaunojamajiem energoresursiem, neietekmējot valstu atbalsta shēmas. Ar to ievieš neobligātus dalībvalstu sadarbības mehānismus, kas dod iespēju dalībvalstīm vienoties par pakāpi, kādā viena dalībvalsts atbalsta enerģijas ražošanu citā dalībvalstī, un par pakāpi, kādā enerģijas ražošana no atjaunojamajiem energoresursiem būtu jāskaita vai nu vienas, vai otras dalībvalsts valsts vispārējos mērķos. Lai nodrošinātu mērķu sasniegšanai paredzēto abu pasākumu, tas ir, valstu atbalsta shēmu un sadarbības mehānismu, efektivitāti, ir būtiski, lai dalībvalstis varētu noteikt, vai un cik lielā mērā to valsts atbalsta shēmas attiecas uz enerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem citās dalībvalstīs, un varētu vienoties par to, piemērojot šajā direktīvā noteiktos sadarbības mehānismus.

[..]

- (52) Vienīgā funkcija izcelsmes apliecinājumiem, kas izdoti, piemērojot šo direktīvu, ir pierādīt tiešajiem patērētājiem, ka dotā elektroenerģijas daļa vai daudzums ir ražots no atjaunojamajiem energoresursiem. Izcelsmes apliecinājumu var nodot no viena turētāja citam neatkarīgi no enerģijas, uz kuru tas attiecas. Tomēr, lai nodrošinātu to, ka elektroenerģijas vienība, kas iegūta no atjaunojamajiem energoresursiem, var tikt piegādāta patērētājam tikai vienreiz, būtu jānovērš divkārtīga izcelsmes apliecinājumu uzskaitē un piegāde. Atjaunotā enerģija, kuras izcelsmes apliecinājumu ražotājs pārdevis atsevišķi, nevarētu tikt piegādāta vai pārdota tiešajam patērētājam kā enerģija no atjaunojamajiem energoresursiem. Svarīgi nošķirt zaļās apliecības, ko lieto atbalsta shēmās, no izcelsmes apliecinājumiem.

[..]

- (56) Izcelsmes apliecinājumi paši par sevi nedod tiesības gūt labumu no valsts atbalsta shēmām.”

8. Ar Direktīvas 2009/28 1. pantu ievieš vienotu sistēmu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai, tostarp nosakot valstu obligātos mērķus no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas kopējā īpatsvara sasniegšanai elektroenerģijas bruto galapatēriņā, kā arī mērķi šādas enerģijas īpatsvaram transporta nozarē.

9. Direktīvas 3. panta 1. un 2. punkts attiecas uz valsts vispārējiem mērķiem attiecībā uz enerģijas kvotu no atjaunojamiem energoresursiem un pasākumiem, lai nodrošinātu šīs kvotas ievērošanu.

10. Direktīvas 3. panta 3. punktā ir norādīts:

“Lai izpildītu šā panta 1. un 2. punktā noteiktos mērķus, dalībvalstis drīkst īstenot arī šādus pasākumus:

a) atbalsta shēmas;

b) dažādu dalībvalstu un trešo valstu sadarbības pasākumus, lai sasniegtu to vispārējos mērķus saskaņā ar 5. līdz 11. pantu.

Neskarot Līguma 87. un 88. pantu, dalībvalstīm ir tiesības pieņemt lēmumus saskaņā ar šīs direktīvas 5. līdz 11. pantu par to, cik lielā mērā tās atbalsta enerģiju, ko no atjaunojamajiem energoresursiem ražo citās dalībvalstīs.”

11. Direktīvas 7. panta 1. punktā ir noteikts:

“Divas vai vairākas dalībvalstis var sadarboties visa veida kopējos projektos, kas saistīti ar elektroenerģijas, siltumapgādei un dzesēšanai izmantojamās enerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem. Šajā sadarbībā drīkst piedalīties privātuzņēmēji.”

12. Direktīvas 9. panta 1. punktā ir norādīts:

“Viena vai vairākas dalībvalstis var sadarboties ar vienu vai vairākām trešām valstīm visu veidu kopprojektos, kas saistīti ar elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem. Šajā sadarbībā drīkst piedalīties privātuzņēmēji.”

13. Direktīvas 15. pantā ir noteikts:

“1. Lai galapatērētājiem pierādītu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas daļu vai daudzumu enerģijas piegādātāja kopējā enerģijas piegādes struktūrā, saskaņā ar Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu dalībvalstis nodrošina, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas elektroenerģijas izcelsmi var apliecināt šīs direktīvas nozīmē ar objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem.

2. Šajā nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka izcelsmes apliecinājumu izsniedz, atbildot uz pieprasījumu, ko iesniedzis ražotājs, kurš ražo elektroenerģiju no atjaunojamajiem energoresursiem. [..]

[..]

Izcelsmes apliecinājums neietekmē dalībvalsts pienākumu ievērot 3. pantu.

[..]

9. Dalībvalstis atzīst citu dalībvalstu izsniegtos izcelsmes apliecinājumus saskaņā ar šo direktīvu vienīgi kā 1. punktā un 6. punkta a) līdz f) apakšpunktā minēto elementu pierādījumu. Dalībvalsts var noraidīt izcelsmes apliecinājuma atzīšanu vienīgi tad, ja tai ir pamatotas aizdomas par to, cik tas ir precīzs, ticams vai īsts. Noraidījumus un to pamatojumus dalībvalstis dara zināmus Komisijai.

[..]”

B. Itālijas tiesības

1. Tiesiskais regulējums līdz 2011. gadam

14. Attiecīgajos sprieduma *Green Network* punktos pirms 2011. gada reformas Itālijā spēkā esošā ZS sistēma tiek aprakstīta šādi:

“12 [...] Likumdošanas dekrēta Nr. 79, ar ko tiek transponēta [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīva 96/92/EK [(1996. gada 19. decembris) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.)] (turpmāk tekstā – “Likumdošanas dekrēts Nr. 79/1999”), 11. panta 1. punktā noteikts pienākums uzņēmējiem, kas ražo vai importē elektroenerģiju, nākamajā gadā valsts elektroenerģijas tīklā ieplūdināt tādu elektroenerģijas, kura ražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus (turpmāk tekstā – “zaļā elektroenerģija”), kvotu, kas ir saražota iekārtās, kuras ir laistas ekspluatācijā vai palielinājušas ražošanu pēc minētā dekrēta stāšanās spēkā. Saskaņā ar šī paša panta 3. punktu šo pienākumu ir iespējams izpildīt, pilnībā vai daļēji iegādājoties šo kvotu no citiem ražotājiem, ja valsts tīklā ir ieplūdināta zaļā elektroenerģija, vai arī iegādājoties zaļos sertifikātus no attiecīgā valsts tīkla pārvaldītāja, par kādu no 2005. gada 1. novembra ir iecelts *Gestore dei Servizi Energetici – GSE SpA* (turpmāk tekstā – “GSE”). Tātad attiecīgajiem ražotājiem un importētājiem ir vai nu jāuzrāda sertifikāti, kas apliecina, ka saražotā vai importētā enerģijas kvota tika saražota no atjaunojamiem energoresursiem, vai arī jāiegādājas zaļie sertifikāti.

13 Ministrijas [...] dekrēta, ar kuru īsteno normas par elektroenerģiju, kas ražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus, kuras ir paredzētas 1999. gada 16. marta Likumdošanas dekrēta Nr. 79 11. panta 1., 2. un 3. punktā ([..] turpmāk tekstā – “ministrijas 1999. gada 11. novembra dekrēts”), 4. panta 6. punktā ir noteikts:

“Likumdošanas dekrēta [Nr. 79/1999] 11. panta 1. un 2. punktā paredzētais pienākums var tikt izpildīts, pilnībā vai daļēji importējot elektroenerģiju, kas ir saražota iekārtās, kuras ekspluatācijā ir nodotas pēc 1999. gada 1. aprīļa un kuras tiek darbinātas no atjaunojamiem energoresursiem, ja vien šādas iekārtas atrodas ārvalstīs, kuras pieņem līdzīgus instrumentus atjaunojamo resursu [izmantošanas] veicināšanai un iedrošināšanai, kas ir pamatoti ar tirgus mehānismiem, kuros šāda pati iespēja ir atzīta iekārtām, kas atrodas Itālijā. Šādā gadījumā 3. punktā paredzēto lūgumu subjekts, kam ir uzlikts pienākums [iegādāties sertifikātus], iesniedz vienlaikus ar lūgumu par elektroenerģijas iegādi, kas saražota iekārtā, un vienlaikus ar spēkā esošu atļauju šādas elektroenerģijas ieplūdināšanai valsts elektroenerģijas tīklā. Visi dati ir jāapstiprina iestādei, kas ir izraudzīta atbilstoši [Direktīvas 96/92] 20. panta 3. punktam, valstī, kurā atrodas iekārta. Ja valstis nav Eiropas Savienības dalībvalstis, lūguma [atbrīvot no pienākuma iegādāties zaļos sertifikātus] apmierināšana ir atkarīga no nolīguma noslēgšanas starp valsts tīkla pārvaldītāju un līdzīgu vietējo iestādi, kas paredz kārtību, kādā tiek veiktas vajadzīgās pārbaudes.”

14 [...] Likumdošanas dekrēta Nr. 387, ar ko ir transponēta Direktīva [2001/77] par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus [atjaunojamus energoresursus] ([..]; turpmāk tekstā – “Likumdošanas dekrēts Nr. 387/2003”), 20. panta 3. punktā ir noteikts, ka tad, ja

elektroenerģija tiek importēta no Eiropas Savienības dalībvalsts, importētājs var lūgt GSE sniegt atbrīvojumu no pienākuma iegādāties zaļos sertifikātus, kas paredzēts Likumdošanas dekrēta Nr. 79/1999 11. pantā, par importētās [zaļās] elektroenerģijas daļu, tai iesniedzot apstiprinātu izcelsmes apliecinājuma kopiju atbilstoši Direktīvas 2001/77 5. pantam. Ja tiek importēta trešā valstī ražota elektroenerģija, tad šī 20. panta 3. punktā ir noteikts, ka šādu atbrīvojumu var piešķirt, ja starp Itālijas Republiku un šo trešo valsti ir noslēgts nolīgums par to, ka šī elektroenerģija tiek ražota no atjaunojamiem energoresursiem, un tas tiek garantēts saskaņā ar tādu pašu kārtību, kāda paredzēta Direktīvas 2001/77 5. pantā.

- 15 Šāds nolīgums tika noslēgts 2007. gada 6. martā starp kompetentajām Itālijas ministrijām un Šveices Konfederācijas Federālo Vides, transporta, enerģētikas un sakaru departamentu. Šajā nolīgumā ir paredzēta izcelsmes apliecinājumu savstarpēja atzīšana attiecībā uz elektroenerģiju, kas importēta, sākot no 2006. gada, kad Šveices Konfederācija pieņēma tiesisko regulējumu, kas ir saderīgs ar Direktīvas 2001/77 noteikumiem.
- 16 Pamatojoties uz Likumdošanas dekrēta Nr. 387/2003 4. pantu, GSE ir jāpārbauda, vai ir izpildīts Likumdošanas dekrēta Nr. 79/1999 11. pantā paredzētais pienākums, un jāpaziņo AEEG [*Autorità per l'energia elettrica e il gas* (Elektroenerģijas un gāzes uzraudzības iestāde, Itālija)] par neizpildes gadījumiem, kurai šādā gadījumā ir kompetence piemērot sodus saskaņā ar Likumu Nr. 481 par konkurences normām un sabiedriskā labuma pakalpojumu tiesisko regulējumu [un sabiedrisko pakalpojumu uzraudzības iestāžu izveidi] [..].”

2. Likumdošanas dekrēts Nr. 28/2011⁸

15. Saskaņā ar 25. panta 2. punktu “no 2012. gada 1. janvāra importētā elektroenerģija nav pakļauta Likumdošanas dekrēta [Nr. 79/1999] 11. panta 1. un 2. punktā paredzētajam pienākumam tikai gadījumā, ja tas palīdz sasniegt 3. pantā paredzētos valsts mērķus”.

16. Tā paša 25. panta 11. punkta a) apakšpunktā bija noteikts, ka no 2012. gada 1. janvāra tiek atcelts Likumdošanas dekrēta Nr. 378/2003 20. panta 3. punkts. Turpmāk citās dalībvalstīs ražotas elektroenerģijas importētāji nevarēja lūgt GSE atbrīvot tos no ZS iegādes pienākuma.

II. Fakti, pamatlieta un prejudiciālais jautājums

17. *Axpo Trading AG* (turpmāk tekstā – “*Axpo*”)⁹ ir Šveicē reģistrēta sabiedrība, kas darbojas elektroenerģijas nozarē. Tā importē uz Itāliju Šveicē (un mazākā apmērā Francijā) no atjaunojamiem energoresursiem un fosilajiem kurināmiem ražotu elektroenerģiju.

18. GSE pieņēma divus lēmumus – 2014. gada 8. aprīlī un 2016. gada 10. jūlijā, kuros konstatēja, ka *Axpo* 2012. un 2014. gadā bija importējusi uz Itāliju no atjaunojamiem energoresursiem ražotu elektroenerģiju, neiegādājoties attiecīgus ZS un tādējādi pārkāpjot Likumdošanas dekrētu Nr. 79/1999, redakcijā ar grozījumiem, kas bija izdarīti ar Likumdošanas dekrētu Nr. 28/2011, tāpēc tai tika prasīts iegādāties ZS 30 dienu laikā.

⁸ Decreto legislativo 3 marzo 2011, n. 28 – Attuazione della direttiva 2009/28/CE sulla promozione dell'uso dell'energia da fonti rinnovabili (2011. gada 3. marta Likumdošanas dekrēts Nr. 28, ar ko īsteno Direktīvu 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu; turpmāk tekstā – “Likumdošanas dekrēts Nr. 28/2011”).

⁹ Ar 2008. gada septembri *Axpo Trading AG* mainīja nosaukumu uz *Axpo Solutions AG*.

19. *Axpo* apstrīdēja *GSE* lēmumus *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija).

20. Šī tiesa ar 2017. gada 18. septembra spriedumu noraidīja *Axpo* prasību, it īpaši atsaucoties uz spriedumu *Ålands Vindkraft*. Tā uzskatīja, ka Itālijas tiesiskais regulējums nav uzskatāms par maksājumu ar līdzvērtīgu iedarbību vai valsts atbalstu, jo tas nav selektīvs un neizkropļo konkurenci, un ka tas ir saderīgs ar Direktīvu 2009/28.

21. Papildus prasībai tiesā 2014. gada 29. oktobrī *Axpo* bija nosūtījusi sūdzību Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātam (COMP ĢD).

22. Ar 2017. gada 21. decembra vēstuli COMP ĢD ņēma vērā, ka *Axpo* bija pārsūdzējusi pirmās instances spriedumu un lūgusi apelācijas tiesai uzdot prejudiciālo jautājumu. Tā arī apgalvoja, ka tai nav ticis ziņots par Itālijas ZS shēmu un izskaidroja argumentus, ko tā bija izmantojusi savos iepriekšējos lēmumos, lai analizētu citu dalībvalstu ZS¹⁰.

23. 2015. gada 2. februārī *Axpo* nosūtīja otru sūdzību Komisijas Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorātam (TAXUD ĢD). Tas atbildēja, ka apsvērs iespēju uzsākt valsts pienākumu neizpildes procedūru pret Itālijas Republiku.

24. Minēto 2017. gada 18. septembra spriedumu *Axpo* pārsūdzēja *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija), lūdzot nepiemērot apstrīdēto Itālijas tiesisko regulējumu. Sava prasījuma pamatošanai tā būtībā apgalvo, ka ZS iegādes pienākums, lai importētu AER-E, pārkāpj LESD normas valsts atbalsta, muitas savienības, preču brīvas aprites un vienlīdzīgas attieksmes jomā, kā arī EEK un Šveices nolīgumu.

25. Komisija piedalījās tiesvedībā *Consiglio di Stato* (Valsts padome), precizējot, ka spriedumā *Ålands Vindkraft* Tiesa lēma tikai par Zviedrijas tiesību normu nesaderīgumu ar aizliegumu attiecībā uz pasākumiem ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Tā arī apgalvoja, ka valsts tiesa var konstatēt valsts atbalsta neesamību, bet, ja tā konstatē tā esamību, tā nav tiesīga izvērtēt tā saderību ar Savienības tiesībām, jo to darīt ir tikai Komisijas kompetencē.

26. Iesniedzējtiesas nolēmumā *Consiglio di Stato* (Valsts padome) apgalvo, ka Itālijas tiesiskais regulējums atbilst LESD, Direktīvas 2009/28 un EEK un Šveices nolīguma normām. Konkrētāk, tā uzskata, ka ZS valsts tiesiskais regulējums:

- atbilst LESD normām valsts atbalsta jomā, jo neesot tikuši iesaistīti valsts līdzekļi. Pat ja valsts līdzekļi būtu iesaistīti, šis tiesiskais regulējums atbilstot gan Direktīvai 2009/28, kurā noteikti valsts pasākumi, kas veicina zaļās enerģijas ražošanu, gan vides aizsardzības prasībām. Katrā ziņā šis pasākums nevarot tikt uzskatīts par selektīvu, jo Direktīvā 2009/28 paredzētais mehānisms pats par sevi esot selektīvs, jo dod priekšroku AER-E ražotājiem katrā dalībvalstī;
- nav uzskatāms ne par maksājumu ar līdzvērtīgu iedarbību, ne par pasākumu ar kvantitatīviem importa ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, ņemot vērā Direktīvas 2009/28 mērķi;

¹⁰ Kā piemērus minot lēmumus lietās SA.37177 (Rumānija), SA.37345 (Polija) un SA.45867 (Beļģija), Komisija apgalvoja, ka “attiecīgās dalībvalstis šajos gadījumos bija bez atbildības piešķirušas zaļos sertifikātus [AER-E] ražotājiem, vienlaikus izveidojot tirgu šo sertifikātu tirdzniecībai. Pārdodot sertifikātus, [AER-E] ražotāji varēja iegūt attiecīgos labumus. Šajos gadījumos valsts nodeva [AER-E] ražotājiem nemateriālos aktīvus, ko tā varēja pārdot vai izsolīt. Šādi rīkojoties, valsts ir atteikusies no valsts līdzekļiem”. Tā piebilda, ka šajos lēmumos Komisija pamatojās uz Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551).

- ir saderīgs ar LESD 18. un 110. pantu, jo vienādi attiecas pret visiem elektroenerģijas nozares operatoriem, kas ievada AER-E Itālijas tīklā.

27. Tomēr *Consiglio di Stato* (Valsts padome) ir uzskatījusi, ka ir nepieciešams uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

“Vai

- LESD 18. pantam daļā, kurā tas aizliedz jebkādu diskrimināciju pilsonības dēļ, piemērojot Līgumus;
- LESD 28. un 30. pantam, kā arī EEK un Šveices Brīvās tirdzniecības nolīguma 6. pantam daļā, kurā tie nosaka ievadmu nodokļu un maksājumu ar līdzvērtīgu iedarbību aizliegumu;
- LESD 110. pantam daļā, kurā tas aizliedz uzlikt importētiem ražojumiem lielākus nodokļus par tiem, kas tieši vai netieši uzlikti līdzīgiem vietējiem ražojumiem;
- LESD 34. pantam, kā arī EEK un Šveices Brīvās tirdzniecības nolīguma 13. pantam daļā, kurā tie aizliedz pasākumus ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību;
- LESD 107. un 108. pantam daļā, kurā tie aizliedz īstenot valsts atbalsta pasākumu, kas nav paziņots Komisijai un nav saderīgs ar iekšējo tirgu;
- Direktīvai 2009/28 daļā, kurā ar to ir paredzēts veicināt zaļās elektroenerģijas tirdzniecību Kopienā, veicinot arī atsevišķo dalībvalstu ražošanas jaudu palielināšanu,

ir pretrunā tāds valsts likums kā iepriekš aprakstītais, ar kuru zaļās elektroenerģijas importētājiem uzliek pienākumu veikt maksājumu, kas nav piemērojams tā paša ražojuma nacionālajiem ražotājiem?”

III. Tiesvedība Tiesā

28. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika reģistrēts Tiesas kancelejā 2019. gada 23. septembrī.

29. Rakstveida apsvērumus ir iesniegušas *Axpo*, *GSE*, *Fallimento Esperia* (turpmāk tekstā – “*Esperia*”)¹¹, Itālijas valdība un Komisija. Tās visas, izņemot *GSE*, piedalījās 2020. gada 23. septembra tiesas sēdē.

IV. Vērtējums

30. Vispirms īsumā aplūkošu Itālijas tiesisko regulējumu par ZS, lai turpinājumā pārbaudītu tā atbilstību Direktīvai 2009/28. Pēc tam pievērsīšos problēmām, ko šis tiesiskais regulējums rada no Savienības primāro tiesību un EEK un Šveices nolīguma viedokļa.

¹¹ *Esperia* ir iestājusies lietā, atbalstot *Axpo* argumentus, jo pati ir puse citā līdzīgā tiesvedībā, ko iesniedzējtiesa ir apturējusi, gaidot Tiesas atbildi šajā lietā.

A. Itālijas tiesiskais regulējums par ZS

31. Ar Likumdošanas dekrētu Nr. 79/1999 Itālija ieviesa ZS shēmu. Kā jau esmu minējis¹², tās mērķis bija veicināt AER-E attīstību, piešķirot tās ražotājiem sertifikātus (ZS), ar kuriem tie varēja tirgoties tirgū, pārdodot tos subjektam, kas ražo elektroenerģiju no neatjaunojamiem energoresursiem¹³.

32. ZS piešķiršana notika bez atlīdzības jebkuram AER-E ražotājam, kas tos lūdza izsniegt GSE proporcionāli tā saražotās elektroenerģijas apjomam pēc tam, kad tas bija pierādījis šo informāciju¹⁴.

33. AER-E ražotāji varēja pārdot tiem piešķirtos ZS, lai “finansētu “zaļās elektrības” ražošanas papildu izmaksas un lai nodrošinātu vajadzīgās “zaļās elektrības” ražošanu”¹⁵.

34. Lai sasniegtu Likumdošanas dekrēta Nr. 79/1999 mērķus, gan šā dekrēta, gan tā īstenošanas normās visiem elektroenerģijas ražotājiem vai importētājiem tika noteikts pienākums vai nu ievadīt valsts tīklā daļu no AER-E (ko tie varēja ražot tieši vai iegādāties no Itālijas ražotāja), vai arī iegādāties ZS.

35. Tādējādi elektroenerģijas ražotājiem un importētājiem Itālijā bija pienākums sniegt pierādījumus, kas apliecina, ka: a) daļa to (ražotās vai importētās) elektroenerģijas ir tikusi ražota no atjaunojamiem energoresursiem vai arī b) tie ir iegādājušies attiecīgos ZS.

36. Ja tradicionālās elektroenerģijas ražotājs vai importētājs izlēma izpildīt savu AER-E daļu, iegādājoties ZS, tam bija pienākums iesniegt GSE gada deklarāciju par saražoto elektroenerģiju un ZS daudzumu proporcionāli savai kvotai.

37. Pēc pārbaudes GSE anulēja ZS, ko minētais ražotājs vai importētājs bija tai iesniedzis¹⁶. Ja ZS sedza mazāku daļu nekā ražotāja vai importētāja kvota, šiem pēdējiem bija jākompensē starpība, iegādājoties trūkstošos ZS un nosūtot tos GSE¹⁷.

38. Tomēr šos pienākumus varēja neizpildīt, ja tika pierādīts, ka Itālijā importētā elektroenerģija ir iegūta no atjaunojamiem energoresursiem. Tādējādi saskaņā ar Likumdošanas dekrēta Nr. 387/2003 20. panta 3. punktu:

- citās Savienības dalībvalstīs ražotas AER-E importētāji var lūgt atbrīvot tos no pienākuma iegādāties ZS importētās elektroenerģijas daļai ar nosacījumu, ka lūgumam tiek pievienota izcelsmes apliecinājuma kopija;

¹² Skat. šo secinājumu 2. punktu.

¹³ ZS varēja tirgot apmaiņas platformā, ko pārvalda GSE izveidota sabiedrība *Gestore dei Mercati Energetici SpA* (turpmāk tekstā – “GME”). GSE bija tiesības atpirkt apmaiņas platformā pārdošanā piedāvātos ZS. No 2008. gada tā varēja izņemt tradicionālās elektroenerģijas ražotāju pāri palikušos un nepieprasītos ZS, nosakot to cenu izņemšanai no tirgus.

¹⁴ Atbildot uz Tiesas jautājumiem, Axpo paskaidroja, ka ZS bezmaksas piešķiršana izrietēja no Ekonomikas attīstības ministrijas 2008. gada 18. decembra dekrēta, kura 11. pantā ir paredzēts, ka pēc ražotāja lūguma GSE bez atlīdzības izsniedz ZS, kad pieteicēja ir tai paziņojusi par to, ka ražo AER-E. Bez tam Axpo norāda, ka tā, būdama vēja enerģijas iekārtas īpašniece Itālijā, ZS saņēma bez atlīdzības.

¹⁵ Šo secinājumu 2. punktā minētā Komisijas paziņojuma 4. lpp.

¹⁶ Ministrijas 2008. gada 18. decembra dekrēta 13. pants.

¹⁷ Ja tas netika izdarīts, GSE par to paziņoja kompetentajai iestādei, lai tā noteiktu atbilstošas sankcijas.

- ja savukārt tas attiecas uz trešās valstīs ražotas AER-E importu, atbrīvojums no minētā pienākuma ir pakārtots nosacījumam, ka starp Itāliju un šo valsti ir jābūt noslēgtam nolīgumam, kurā ir noteikts, ka elektroenerģija ir ražota no atjaunojamiem energoresursiem un tai ir apliecināta šāda izcelsme.

39. No sprieduma *Green Network*¹⁸ izriet, ka 2007. gada 6. martā Itālija un Šveices Konfederācija noslēdza nolīgumu šajā jautājumā. Tajā tika ietverta izcelsmes apliecinājumu savstarpēja atzīšana attiecībā uz elektroenerģiju, kas importēta kopš 2006. gada, kad Šveices Konfederācija pieņēma tiesisko regulējumu, kas ir saderīgs ar Direktīvu 2001/77, kura savukārt vēlāk tika aizstāta ar Direktīvu 2009/28.

40. Spriedumā *Green Network* Tiesa nosprieda, ka dalībvalstis nevar noslēgt šāda veida nolīgumus, jo to noslēgšana ir Savienības ekskluzīvā kompetencē. Tā arī atzina, ka Itālijas tiesību norma, kura pieļauj atbrīvot no pienākuma iegādāties ZS par elektroenerģiju, kas importēta no trešām valstīm, nav saderīga ar Savienības tiesībām¹⁹.

41. Ar Likumdošanas dekrētu Nr. 28/2011 tika grozīts AER-E veicināšanas tiesiskais regulējums, kas bija noteikts Likumdošanas dekrētā Nr. 79/1999, izvēloties pakāpenisku atteikšanos no ZS un to aizstāšanu ar citu atbalsta shēmu. Kā jau minēju, no 2012. gada 1. janvāra arī tika atcelta iespēja AER-E importētājus atbrīvot no pienākuma iegādāties Itālijas ZS²⁰.

42. Tieši 2011. gada tiesību aktu grozījumi ir izraisījuši šā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā esošo strīdu.

B. Itālijas tiesiskā regulējuma atbilstība Direktīvai 2009/28

43. *Axpo* uzskata, ka šis regulējums ir pretrunā Direktīvai 2009/28, jo rada nelabvēlīgus apstākļus AER-E importēšanai, nosakot importētājiem pienākumu atbalstīt valsti notiekošo ražošanu, lai arī šajā direktīvā ir paredzēti sadarbības mehānismi.

44. Turpretim iesniedzējtiesa, *GSE*, Itālija un Komisija apgalvo, ka šis regulējums atbilst Direktīvai 2009/28.

45. Uzskatu, ka ir lietderīgi vispirms aplūkot sprieduma *Elecdey Carcelen* u.c.²¹ 26.–29. punktu, kuros Tiesa izklāstīja šādas atziņas par Direktīvu 2009/28:

“26 [...] Direktīvas 2009/28 mērķis, kā tas izriet no tās 1. panta, ir izveidot vienotu sistēmu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai, tostarp paredzot valstu obligātos mērķus no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvara sasniegšanai elektroenerģijas bruto galapatēriņā.

¹⁸ Spriedums *Green Network*, 15. punkts.

¹⁹ Spriedums *Green Network*, rezolutīvās daļas 1. punkts: Savienības tiesības “nepieļauj tādu valsts tiesību normu, kāda ir pamatlietā, kurā ir paredzēts piešķirt atbrīvojumu no pienākuma iegādāties zaļos sertifikātus, lai valsts patērīna tirgū importētu elektroenerģiju no trešās valsts, tādēļ, ka iepriekš starp dalībvalsti un attiecīgo trešo valsti noslēgts nolīgums par to, ka šādi importēta elektroenerģija tiek ražota no atjaunojamiem energoresursiem un tas tiek garantēts saskaņā ar tādu pašu kārtību, kas paredzēta šīs [Direktīvas 2001/77] 5. pantā”.

²⁰ Likumdošanas dekrēta Nr. 28/2011 25. panta 2. punktā tomēr bija saglabāta iespēja atbrīvot no šā pienākuma saistībā ar elektroenerģiju, kas ir importēta no 2011. gada 1. janvāra, “tikai tad, ja tas palīdz sasniegt 3. pantā paredzētos valsts mērķus”. *Axpo* apgalvo, ka šī iespēja *de facto* ir izslēgta, jo ar šā likumdošanas dekrēta 35. panta 1. punkta a) apakšpunktu nolīgumu noslēgšana starp valstīm AER-E nodošanai tika atlikta uz 2016. gadu (*Axpo* rakstveida apsvērumi, 7. punkts).

²¹ Spriedums, 2017. gada 20. septembris (C-215/16, C-216/16, C-220/16 un C-221/16, turpmāk tekstā – “spriedums *Elecdey Carcelen* u.c.”, EU:C:2017:705).

- 27 Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 2009/28 3. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars 2020. gada enerģijas bruto galapatēriņā atbilst vismaz tās vispārējam valsts mērķim, kā norādīts šīs direktīvas I pielikuma A daļā, kam ir jāsasaskan ar mērķi sasniegt no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvaru vismaz 20 % apmērā.
- 28 Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 3. panta 2. punktu dalībvalstīm ir jāveic pienācīgi izstrādāti pasākumi, lai nodrošinātu, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvars ir vienāds vai lielāks par to, kas norādīts šīs pašas direktīvas I pielikuma B daļas “indikativajā līknē”.
- 29 Lai sasniegtu šos mērķus, dalībvalstis saskaņā ar Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punktu var īstenot “atbalsta shēmas” šīs direktīvas 2. panta otrās daļas k) punkta izpratnē, un līdz ar to tostarp piešķirt atbalstu ieguldījumu veidā, atbrīvojumus no nodokļiem vai nodokļu samazinājumus un nodokļu atmaksu vai arī noteikt pienākumu izmantot atjaunojamo energoresursu enerģiju.”
46. Savukārt Itālijas ZS mehānisms ir *atbalsta shēma*, kas dabiski iekļaujas Direktīvā 2009/28. Turklāt tā ir tāda pati kā tā, par ko bija spriedums *Ålands Vindkraft*, kurā tika skaidri pateikts, ka “[..] Direktīvas 2009/28 2. panta otrās daļas k) un l) punktā ir konkrētas atsauces uz valsts atbalsta shēmām, kurās tiek izmantoti “zaļie sertifikāti””²².
47. Spriedums *Ålands Vindkraft* apstiprināja Zviedrijas atbalsta shēmu, kas elektroenerģijas piegādātājiem un atsevišķiem patērētājiem noteica pienākumu izmantot ZS, “lai izpildītu to attiecīgos pienākumus elektroenerģijas piedāvājumā ietvert noteiktu zaļās elektroenerģijas daudzumu vai izmantot zaļās elektroenerģijas daudzumu”²³.
48. Direktīva 2009/28 nenosaka AER-E valsts atbalsta shēmu vienotu regulējumu visai Savienībai, bet gan piešķir dalībvalstīm plašu rīcības brīvību šā regulējuma noteikšanā.
49. Tiesas ieskatā, “kā izriet no Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punkta formulējuma, it īpaši no vārda “drīkst”, dalībvalstīm nav nekāda pienākuma īstenot atbalsta shēmas no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai, nedz arī *a fortiori*, ja tās ir izvēlējušās īstenot šādas shēmas, izstrādāt tās atbrīvojumu no nodokļa vai nodokļa samazinājumu veidā”²⁴.
50. Dalībvalstīm ir pienākums tikai “[sasniegt] Direktīvas 2009/28 3. panta 1. un 2. punktā, skatot tos kopsakarā ar šīs direktīvas I pielikumu, noteiktos valsts vispārējos obligātos mērķus”²⁵. Kā informē Komisija, Itālijas Republika ir sasniegusi tās vispārējo valsts mērķi attiecībā uz zaļās enerģijas izmantošanu 2020. gadā.

²² Spriedums *Ålands Vindkraft*, 41. un 42. punkts.

²³ Turpat, 46. punkts. Itālijas tiesiskajā regulējumā šis pienākums ir noteikts ražotājiem un importētājiem.

²⁴ Spriedums *Elecdey Carcelen* u.c., 31. punkts.

²⁵ Turpat, 32. punkts. Šajā pašā nozīmē, attiecībā uz Direktīvu 2001/77, spriedumi, 2013. gada 26. septembris, *IBV & Cie* (C-195/12, EU:C:2013:598), 80. punkts, un *Green Network*, 54. punkts.

51. Rīcības brīvība, ar kuru Direktīva 2009/28 apvelta dalībvalstis attiecībā uz to AER-E atbalsta shēmu strukturēšanu, ļauj tās veidot arī kā tikai un vienīgi iekšzemei paredzētu modeli, kas AER-E ražošanu sekmē arī tikai iekšzemē un izslēdz no citām dalībvalstīm vai trešām valstīm importētu AER-E²⁶.

52. Tiesa to ir skaidri izklāstījusi atziņā, ka “Savienības likumdevējs nav vēlējies dalībvalstīm, kas izvēlējušās tādu atbalsta shēmu, kurā tiek izmantoti zaļie sertifikāti, uzlikt pienākumu attiecināt to arī uz citas dalībvalsts teritorijā saražoto zaļo elektroenerģiju”²⁷.

53. Tādējādi dalībvalstīm ir tiesības izlemt, vai to valsts atbalsta shēmas tiek piemērotas vai netiek piemērotas AER-E, kas ir ražota citās dalībvalstīs (*a fortiori* trešās valstīs). Ja tās izlemj dot šo iespēju, tās joprojām var noteikt, kādā mērā to darīs.

54. Direktīva 2009/28 patiešām ietver sadarbības mehānismus starp dalībvalstīm, kas atšķiras no izcelsmes apliecinājumiem, kuri izsniegti saskaņā ar šo direktīvu (apliecinājumi, kas paši par sevi nepiešķir tiesības izmantot valsts atbalsta shēmas)²⁸. Tomēr šie mehānismi ir brīvprātīgi, nevis obligāti – tādējādi, ka valstis var gluži vienkārši ierobežot savas atbalsta shēmas, attiecinot tās tikai uz savā teritorijā ražoto AER-E.

55. Ciktāl Itālijas tiesiskajā regulējumā ir izdarīta izvēle no 2012. gada veicināt tikai Itālijā ražotas AER-E ražošanu, tas nav pretrunā Direktīvai 2009/28.

C. Itālijas regulējums par ZS un LESD normas par muitas savienību un preču brīvu apriti

56. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, “ja kāda joma Savienības līmenī ir pilnībā saskaņota, ikviens valsts pasākums, kas attiecas uz šo jomu, ir jāizvērtē, vadoties no šī saskaņošanas pasākuma noteikumiem, nevis primāro tiesību noteikumiem”²⁹.

57. Ar Direktīvu 2009/28 nav veikta no atjaunojamiem energoresursiem ražotas elektroenerģijas atbalsta mehānismu pilnīga saskaņošana. Argumenti, kas apstiprina to, ka ar Direktīvu 2009/28 veiktā saskaņošana nav pilnīga, ir izklāstīti spriedumā *Ålands Vindkraft*³⁰, tāpēc neuzskatu par vajadzīgu tos šeit atreferēt.

58. Pamatojoties uz šo premisu, valsts atbalsta shēmu atbilstība Savienības tiesībām ir jāanalizē, ņemot vērā Direktīvu 2009/28 un primārās tiesības.

²⁶ Spriedums *Ålands Vindkraft*, 49. punkts: “[...] attiecībā uz iesniedzējtiesas šaubām par to, ka atbalsta shēmā pamatlietā paredzēta sertifikātu piešķiršana vienīgi par šīs valsts teritorijā saražoto zaļo elektroenerģiju, jāatzīst, ka, pieņemot Direktīvu 2009/28, Savienības likumdevējs ir saglabājis iespēju izmantot šādu teritoriālu ierobežojumu”.

²⁷ Turpat, 53. punkts. Šajā pašā spriedumā ir citēts Direktīvas 2009/28 25. apsvēruma, kurā ir konstatēts, ka lielākā daļā dalībvalstu piemēro atbalsta shēmas, ar kurām nodrošina priekšrocības vienīgi tai enerģijai no atjaunojamajiem energoresursiem, ko ražo to teritorijā: “lai nodrošinātu valsts atbalsta shēmu pareizu darbību, ir būtiski, lai dalībvalstis varētu kontrolēt savu valsts atbalsta shēmu ietekmi un izmaksas atbilstīgi savam atšķirīgajam potenciālam [...]” (99. punkts).

²⁸ Šie sadarbības mehānismi dod iespēju dalībvalstīm vienoties par pakāpi, kādā tās atbalstīs enerģijas ražošanu citā dalībvalstī, un par to, cik lielā mērā ražošana no AER-E būtu jāieskaita valsts vispārējo mērķu sasniegšanā.

²⁹ Spriedumi, *Ålands Vindkraft*, 57. punkts, un 2004. gada 14. decembris, *Radlberger Getränkegesellschaft* un *S. Spitz* (C-309/02, EU:C:2004:799), 53. punkts.

³⁰ Spriedums *Ålands Vindkraft*, 59.–62. punkts.

59. Iesniedzējtiesa jautā konkrēti par Itālijas ZS tiesiskā regulējuma saderību ar maksājumu ar ievedmuitas nodokļiem līdzvērtīgu iedarbību (LESD 30. pants), diskriminējošu iekšējo nodokļu (LESD 110. pants) un pasākumu ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību (LESD 34. pants), aizliegumu.

60. Nebūs nepieciešams analizēt Itālijas likumu LESD 18. panta gaismā, jo šis pants ir piemērojams tikai tad, ja nepastāv speciālākas tiesību normas par diskriminācijas aizliegumu³¹. Tas attiecas uz preču brīvas aprites jomu (kurā iekļaujas elektroenerģijas imports), jo LESD 30., 34. un 110. pantā ir precizēts nediskriminācijas princips, ko LESD 18. pants nosaka vispārīgi.

61. Tā kā aizliegums attiecībā uz pasākumiem ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību ir subsidārs salīdzinājumā ar pārējiem LESD noteiktajiem aizliegumiem preču brīvas aprites jomā³², ir jāiztirzā, pirmkārt, Itālijas tiesiskā regulējuma saderība ar aizliegumu noteikt maksājumus ar ievedmuitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību un aizliegumu noteikt diskriminējošus iekšējos nodokļus.

1. Maksājumu ar ievedmuitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību aizliegums (LESD 28. un 30. pants)

62. Muitas nodoklis ir netiešais nodoklis, ar ko apliek preču importu no trešām valstīm (izņēmuma gadījumā – eksportu) saskaņā ar nodokļu likmēm, kas ir noteiktas Savienības muitas tarifā.

63. ZS regulējumam, ciktāl tas attiecas uz AER-E importu Itālijā, ņemot vērā tā iezīmes, nepiemīt muitas nodokļa iedaba (turklāt tas attiecas ne tikai uz importu no trešām valstīm, bet arī no citām dalībvalstīm).

64. Tomēr *Axpo* uzskata, ka šis regulējums var tikt kvalificēts kā maksājums ar ievedmuitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību, tāpēc šis jautājums ir jāizpēta sīkāk.

65. Lai gan primārajos tiesību aktos nav definēti šāda veida maksājumi, Tiesa tos ir definējusi savā judikatūrā: “Ikviens maksājums, kaut vai minimāls, kas nav muitas nodoklis tiešajā šī vārda nozīmē, tiek uzskatīts par maksājumu ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību, ja tas tiek piemērots vienpusēji un tas – neatkarīgi no tā nosaukuma un tā noteikšanas metodes – tiek uzlikts precēm tāpēc, ka tās šķērso robežu.”³³ Tā tas ir pat tad, ja tas netiek iekasēts valsts labā, nerada nekādu diskrimināciju vai protekcionismu, un ar to apliekamais produkts nekonkurē ar vietējiem ražojumiem³⁴.

³¹ “LESD 18. pants, kas nosaka vispārējo principu, ar kuru ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ, ir piemērojams patstāvīgi tikai Savienības tiesībās reglamentētajos gadījumos, kuriem nav piemērojamas LESD noteiktās speciālās nediskriminācijas normas” (spriedumi, 2017. gada 18. jūlijs, *Erzberger* (C-566/15, EU:C:2017:562), 25. punkts, un 2019. gada 10. oktobris, *Krah* (C-703/17, EU:C:2019:850), 19. punkts).

“Taču nediskriminācijas princips pilsonības dēļ, tostarp preču brīvas aprites jomā, tika ieviests ar LESD 34. pantu, lasītā kopsakarā ar LESD 36. pantu” (Šajā ziņā skat. spriedumus, 2017. gada 8. jūnijs, *Medisanus* (C-296/15, EU:C:2017:431), 65. punkts, un 2019. gada 18. jūnijs, *Austrija/Vācija* (C-591/17, EU:C:2019:504), 40. punkts).

³² Spriedums, 2007. gada 18. janvāris, *Brzeziński* (C-313/05, EU:C:2007:33), 50. punkts un tajā minētā judikatūra.

³³ Spriedumi, 2018. gada 6. decembris, *FENS* (C-305/17, EU:C:2018:986), 29. punkts, un 2018. gada 14. jūnijs, *Lubrizol France* (C-39/17, EU:C:2018:438), 24. punkts un tajā minētā judikatūra.

³⁴ Spriedumi, 1995. gada 14. septembris, *Simitzi* (C-485/93 un C-486/93, EU:C:1995:281), 14.–16. punkts; 1983. gada 9. novembris, Komisija/Dānija (158/82, EU:C:1983:317), 18. punkts, un 1969. gada 1. jūlijs, Komisija/Itālija (24/68, EU:C:1969:29), 7. un 9. punkts.

66. Maksājumu ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību aizliegums ir absolūts, un primārajos tiesību aktos tam nav paredzēti ierobežojumi. Tomēr Tiesa ir noteikusi šim aizliegumam trīs ierobežojumus, proti, ka tas nav piemērojams attiecībā uz:

- maksājumiem, kurus, ievērojot atsevišķus nosacījumus, iekasē saistībā ar kontrolēm, ko veic, lai nodrošinātu Savienības tiesībās noteikto pienākumu izpildi³⁵;
- maksājumiem, kas ir atlīdzība par pakalpojumu, kurš ir faktiski sniegts uzņēmējam, kam šī nodeva ir jāmaksā samērīgi minētajam pakalpojumam³⁶;
- nodokļu režīmiem, kas faktiski attiecas tikai uz importu³⁷.

67. Ņemot vērā Tiesas judikatūru, uzskatu, ka Itālijas ZS tiesiskais regulējums, kas tiek piemērots AER-E importētājiem, arī nav maksājums ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību.

68. Pieļauju, ka Itālijas ZS iegādes pienākums elektroenerģijas importētājiem Itālijā rada sekas, kas ir līdzīgas tām, kādas rada Itālijas valsts vienpusēji noteikts maksājums. Tomēr neuzskatu, ka šis pienākums būtu pielīdzināms no nodokļa vai parafiskālas nodevas izrietošam pienākumam, lai gan šāds iespēja ir obligāts priekšnosacījums, lai uz maksājumu attiektos LESD 28. un 30. pantā noteiktais aizliegums.

69. Turklāt ZS iegādes pienākums nav saistīts ar Itālijas robežas šķērsošanu: to nenosaka, vēršoties pret elektroenerģijas importu, bet gan lai ievērotu valsts shēmu AER-E atbalstam.

70. Saskaņā ar šo pašu shēmu no 2012. gada tika atcelts atbrīvojums, kas bija ļāvis importētājiem pierādīt savas elektroenerģijas “zaļo” izcelsmi izcelsmes valstī. Kā jau paskaidroju, tādējādi tiem bija pienākums iegādāties Itālijas ZS, ar ko Itālijas valsts veicināja tikai pašmāju AER-E ražošanu un vairs neatbalstīja importēto AER-E.

71. Šādā veidā grozot savas valsts atbalsta shēmas atjaunojamajiem energoresursiem tiesisko regulējumu, Itālijas valsts patiesībā nenoteica nekādu maksājumu, kas būtu saistīts ar importēšanu (proti, ar robežas šķērsošanu), bet gan grozījumu tās iekšējā shēmā, ko tai bija tiesības veikt saskaņā ar Direktīvu 2009/28³⁸.

72. Šāda valsts norma tādējādi neparedz maksājumu ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību³⁹.

³⁵ Spriedums, 2018. gada 6. decembris, *FENS* (C-305/17, EU:C:2018:986), 31. punkts.

³⁶ Spriedums, 2018. gada 14. jūnijs, *Lubrizol France* (C-39/17, EU:C:2018:438), 26. punkts un tajā minētā judikatūra.

³⁷ Turpat, 46. punkts. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nodoklis, kas attiecas gan uz vietējiem ražojumiem, gan uz importētiem ražojumiem, pamatojoties uz identiskiem kritērijiem, tomēr var būt aizliegts ar Līgumu, ja šādi gūtie ieņēmumi ir paredzēti, lai finansētu darbības, kas dod labumu īpaši ar nodevu apliktajiem vietējiem ražojumiem. Ja attiecībā uz šiem ražojumiem radītās priekšrocības pilnībā kompensē nodokli, šī iedarbība parādās tikai attiecībā uz importēto produkciju un šis nodoklis ir maksājums ar līdzvērtīgu iedarbību.

³⁸ Vēlreiz jāatgādina, ka šī direktīva ļauj dalībvalstīm noteikt, vai un cik lietā mērā to valsts atbalsta shēmas attiecas vai neattiecas uz AER-E, kas ir ražota ārpus to teritorijas.

³⁹ Tā kā tas neietilpst maksājumu ar muitas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību jēdzienā, vairs nav nepieciešams apsvērt, vai uz Itālijas ZS iegādes pienākumu elektroenerģijas importētājiem attiecas kāds no šā aizlieguma ierobežojumiem.

2. Diskriminējošu iekšējo nodokļu aizliegums

73. Tiesa uzskata, ka “uz maksājumiem, kas noteikti ar vispārēju iekšējo nodokļu sistēmu un sistemātiski un atkarībā no tiem pašiem objektīvajiem kritērijiem aptver preču kategorijas neatkarīgi no to izcelsmes vai galamērķa, attiecas LESD 110. pants, kurā ir aizliegti diskriminējoši iekšējie nodokļi”⁴⁰.

74. Kā jau esmu paskaidrojis, pienākums iegādāties Itālijas ZS nav nodoklis vai parafiskāla nodeva, tādēļ uz to neattiecas LESD 110. pantā noteiktais aizliegums.

75. Piekritu Komisijai, ka šāds pasākums nav nodoklis, proti, tas neparedz nodokli, un šo apgalvojumu neatspēko apstākļi, ka šis pasākums (gluži tāpat kā jebkuri citi līdzīgi pienākumi) ir noteikts valsts tiesību aktos.

3. Pasākumu ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību aizliegums (LESD 34. pants)

76. LESD 34. pants, “ar ko starp dalībvalstīm ir aizliegti pasākumi ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, attiecas uz visiem valstu pasākumiem, kas var tieši vai netieši, aktuāli vai potenciāli ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību”⁴¹.

77. ZS iegādes pienākums, ko Itālija ir noteikusi AER-E importam līdz 2016. gadam, ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību, kas ietilpst LESD 34. pantā noteiktajā aizliegumā.

78. Tas ir pasākums, kas tiek piemērots tikai AER-E importam, nevis šīs pašas preces ražošanai iekšzemē. Pašmāju AER-E ražotājiem piešķir ZS bez atlīdzības, bet tās pašas elektroenerģijas importētājiem ir pienākums obligāti tos iegādāties (nopērkot no pašmāju ražotājiem vai digitālajā platformā, ko pārvalda sabiedrība GME), atbilstoši Itālijā importētās elektroenerģijas apjomam.

79. Šī situācija, kas apgrūtina importu, sākās 2012. gada 1. janvārī, pamatojoties uz Likumdošanas dekrētu Nr. 28/2011, un saglabājās, kā jau teicu, līdz 2016. gadam⁴². Šajā laikposmā tiem, kuri importēja AER-E, lai ievadītu to Itālijas tīklā, lai arī tie apliecināja tās izcelsmi, bija jāiegādājas Itālijas ZS.

80. Zviedrijas ZS regulējumu, kas ir līdzīgs Itālijas regulējumam, Tiesa ir atzinusi par pasākumu ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību⁴³. Tā ir spriedusi arī par šā regulējuma *attaisnojamību*, ņemot vērā tā mērķi⁴⁴, sprieduma *Ålands Vindkraft* 82. punktā, pamatojoties uz izklāstīto apsvērumu kopumu, secinādama, ka “mērķis sekmēt atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu elektroenerģijas ražošanai [...] principā var pamatot iespējamus preču brīvas aprites šķēršļus”.

⁴⁰ Spriedums, 2018. gada 6. decembris, *FENS* (C-305/17, EU:C:2018:986), 29. punkts.

⁴¹ Spriedumi, *Ålands Vindkraft*, 66. punkts, un 2018. gada 4. oktobris, *L.E.G.O.* (C-242/17, EU:C:2018:804), 58. punkts.

⁴² 2016. gadā ZS tika aizvietoti ar atbalsta shēmu, kuras pamatā ir valsts regulēti tarifi, jo Itālija bija pārsniegusi Direktīvā 2009/28 noteiktos atjaunojamo energoresursu izmantošanas mērķus.

⁴³ Spriedumi, *Ålands Vindkraft*, 75. punkts, un 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium NV* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192), 88. punkts.

⁴⁴ Spriedums *Ålands Vindkraft*, 76.–82. punkts.

81. Tādā pašā mērā Itālijas ZS regulējums ir atbilstošs tādu pašu mērķu aizsardzībai, veicinot arī AER-E ražošanu⁴⁵.

82. ZS tiešā saikne ar AER-E ražošanu parādās tostarp Likumdošanas dekrēta Nr. 79/1999 11. panta 3. punktā, kurā ir noteikts, ka ZS piešķir, pamatojoties uz to, ka elektroenerģija ir ražota no atjaunojamiem resursiem⁴⁶.

83. Turklāt apstāklis, ka Itālijas AER-E ražošanas atbalsta shēma pēc sava rakstura ir tikai un vienīgi pašmāju shēma, nav šķērslis tam, lai šis mehānisms sekmētu vides aizsardzības un cilvēka veselības un dzīvības, dzīvnieku un augu aizsardzības vispārējo interešu nodrošināšanu.

84. Attiecībā uz tā *samērīgumu* Tiesa atzina, ka Zviedrijas ZS shēma “ir domāta tostarp, lai nodrošinātu, ka ar zaļās elektroenerģijas ražošanu saistītās papildu izmaksas sedz tieši tirgus, proti, elektroenerģijas piegādātāji un lietotāji, kuriem uzlikts kvotas izpildes pienākums, un galu galā – patērētāji. [...] Izdarīdama šādu izvēli, dalībvalsts nepārsniedz robežas savai novērtējuma brīvībai, kas tai saglabājusies attiecībā uz izvirzītā likumīgā mērķa – palielināt zaļās elektroenerģijas ražošanu – sasniegšanu”⁴⁷.

85. Turpinājumā Tiesa tomēr atgādināja:

“Šādas shēmas pienācīga darbība būtībā prasa, lai pastāvētu tādi tirgus mehānismi, kuri saimnieciskās darbības subjektiem, kuriem ir uzlikts kvotas izpildes pienākums un kuriem vēl nav šī pienākuma izpildei prasīto sertifikātu, ļautu šādus sertifikātus iegādāties efektīvi un ar taisnīgiem nosacījumiem. [...] Tādējādi ir svarīgi, lai tiktu paredzēti mehānismi, kuri nodrošina, ka tiek izveidots patiens sertifikātu tirgus, kurā sertifikātu piedāvājums atbilstu pieprasījumam un tiektos uz līdzsvaru, un tādējādi ieinteresētie piegādātāji un lietotāji patiešām varētu šos sertifikātus iegādāties ar taisnīgiem nosacījumiem.”⁴⁸

86. Šie paši kritēriji un nosacījumi ir arī Itālijas ZS gadījumā:

- no vienas puses, šis režīms ir ieviests ar tādu pašu mērķi kā Zviedrijas mehānisms, par kuru ir spriedums *Ålands Vindkraft*;
- no otras puses, elektroenerģijas importētāji Itālijā var izpildīt savu pienākumu, iegādājoties ZS tieši no šajā valstī reģistrētiem ražotājiem vai sertifikātu tirgū (digitālā platforma, ko pārvalda sabiedrība *GME*).

87. Rezumējot, pat ja Itālijas ZS regulējums ir uzskatāms par pasākumu ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, to attaisno vispārēji vides aizsardzības un cilvēka veselības un dzīvības, dzīvnieku un augu aizsardzības mērķi.

⁴⁵ Iesniedzējtiesas nolēmuma 9.2. un 9.3. punktā ir teikts, ka Itālijas regulējums ir “vērsts uz to, lai sasniegtu saskaņā ar Eiropas [Savienības] tiesībām [...] valstī noteikto mērķi, sekmējot valsts teritorijā zaļās enerģijas ražošanu, kuras slogu sedz vai nu patērētāji (kas sedz finansiālo ieguldījumu, kurš rodas, ja *GSE* izmanto savas tiesības iegādāties eventuāli nepārdotos sertifikātus), vai tirgus dalībnieki, kas jebkāda veidā ievada valsts tīklā elektroenerģiju, kura nav ražota Itālijā no atjaunojamiem energoresursiem”.

⁴⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu *Ålands Vindkraft*, 95. un 96. punkts. Tajā ir teikts, ka to, vai elektroenerģija ir “zaļa”, var noteikt tikai tās ražošanas stadijā: “pēc tam, kad elektroenerģija ielaista pārvades vai sadales tīklā, ir grūti noteikt tās konkrētu izcelsmi, tādēļ elektroenerģijas kā zaļās elektroenerģijas sistematiska identificēšana patērēšanas stadijā ir praksē grūti īstenojama”.

⁴⁷ Turpat, 109. un 110. punkts.

⁴⁸ Turpat, 113. un 114. punkts.

D. Itālijas regulējums par ZS un LESD 107. un 108. pants

88. *Axpo* un *Esperia* uzskata, ka ar Itālijas regulējumu tiek sniegts valsts atbalsts Itālijas AER-E ražotājiem. Tā kā par to nav paziņots Komisijai, esot pārkāpts LESD 108. pants.

89. Turpretim *GSE* un Itālijas valdība uzskata, ka šis regulējums neparedz valsts atbalstu, jo nenotiek valsts līdzekļu nodošana un tas nav selektīvs.

90. Komisija uzskata, ka “tas vien, ka tirgus dalībniekiem, kas importē enerģiju, tiek noteikts pienākums iegādāties ZS, pats par sevi vēl nav uzskatāms par atbalstu, kurš finansēts no valsts līdzekļiem, jo šiem tirgus dalībniekiem ir jāiegādājas ZS par saviem finanšu līdzekļiem”. Ņemot vērā *GSE* raksturu un uzdevumus ZS shēmas pārvaldīšanā, būtu jānoskaidro, kādu iejaukšanās un kontroles pakāpi valsts īsteno pār šo shēmu, bet, pamatojoties uz iesniegtajiem pierādījumiem, “nešķiet, ka šajā gadījumā ir izpildīti nosacījumi, kam jāatbilst, lai tā būtu valsts līdzekļu izmantošana”⁴⁹.

91. Komisija piebilst – tā kā iesniedzējtiesas nolēmumā ietvertie paskaidrojumi nav pietiekami un neļauj galīgi izlemt, vai šie pasākumi ir valsts atbalsts, “nešķiet, ka būtu lietderīgi iesniedzējtiesā izskatāmās tiesvedības mērķiem analizēt ZS shēmu *kopumā*”⁵⁰.

92. Ja piekristu šim Komisijas uzskatam, tad daļā, kurā lūgums ir par to, vai Itālijas ZS regulējums kopumā būtu kvalificējams kā valsts atbalsts, šis lūgums būtu jāatzīst par nepieņemamu tāpēc, ka iesniedzējtiesas nolēmumā trūkst vajadzīgās informācijas⁵¹.

93. Tomēr uzskatu, ka Tiesa spēj sniegt lietderīgu atbildi *Consiglio di Stato* (Valsts padome), ņemot vērā papildinformāciju, ko par šo jautājumu – trūkstot plašākai informācijai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesai ir iesnieguši lietas dalībnieki savos rakstiski un mutiski sniegtajos apsvērumos.

94. Katrā ziņā šī atbilde būs pakārtota tam, ka iesniedzējtiesa konstatē turpinājumā izklāstītās ZS shēmas iezīmes.

1. Vispārīgs izklāsts

95. LESD 107. panta 1. punktā ir atzīts, ka ar iekšējo tirgu nav saderīgs atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā veidā piešķir no valsts līdzekļiem, kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

⁴⁹ Komisijas rakstveida apsvērumi, 36. punkts.

⁵⁰ Turpat, 37. punkts. Mans izcēlums.

⁵¹ Nesenajā 2020. gada 17. septembra spriedumā *Burgo Group* (C-92/19, EU:C:2020:733), 41.–44. punkts, Tiesa atzina par nepieņemamiem divus jautājumus citā *Consiglio di Stato* (Valsts padome) lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo tajā nebija sniegta nepieciešamā informācija, lai izlemtu, vai “[LESD 107. pants ...] aizliedz] valsts tiesisko regulējumu, kurā koģenerācijas iekārtām bez augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtas īpašībām šīs [Direktīvas 2004/8] izpratnē pat pēc 2010. gada 31. decembra tiek atļauts turpināt piemērot koģenerāciju atbalsta shēmu, atbilstoši kurai tās tostarp tiek atbrīvotas no pienākuma iegādāties zaļos sertifikātus”.

96. Ir četri nosacījumi, kas ir jāizpilda, lai konstatētu valsts atbalsta nesaderīgumu: a) pastāv valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu izmantošana; b) šī iejaukšanās varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm; c) ar to tiek piešķirta priekšrocība tās saņēmējam un d) ar to tiek kropļota konkurence vai tiek radīti tās kropļošanas draudi⁵².

97. Nav strīda par to, vai attiecīgais regulējums atbilst otrajam nosacījumam (iespējama ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm) un ceturtajam nosacījumam (konkurences kropļošana vai kropļošanas draudi). Savukārt nav vienprātības par otriem diviem, kas liek noskaidrot, vai šis regulējums rada selektīvu priekšrocību saņēmējiem uzņēmumiem, un galvenokārt – noskaidrot, vai pasākumu īsteno valsts un vai tas ietver valsts līdzekļu izmantošanu.

2. Valsts iejaukšanās un valsts līdzekļu nodošana

98. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, lai selektīva priekšrocība varētu tikt uzskatīta par “atbalstu” LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ir nepieciešams, no vienas puses, lai tā būtu tieši vai netieši piešķirta no valsts līdzekļiem un, no otras puses, lai tā būtu attiecināma uz valsti⁵³. Ir divi kumulatīvi nosacījumi⁵⁴, kas tomēr mēdz tikt aplūkoti kopīgi, izvērtējot pasākumu saskaņā ar šo normu.

99. *Axpo* argumentē, ka Itālijas tiesiskais regulējums paredz valsts līdzekļu nodošanu, kas izriet no tā, ka ZS Itālijas AER-E ražotājiem tiek piešķirti bez atlīdzības, *GSE* atpērk pārpalikušos ZS un valsts kontrolē sabiedrības *GME* ieņēmumus.

100. *Axpo* uzskata, ka Itālijas ražotāji bez atlīdzības saņem ZS proporcionāli to saražotās AER-E daudzumam un var pārdot tos Itālijā esošajiem tradicionālās elektroenerģijas ražotājiem un visu veidu elektroenerģijas importētājiem. Turklāt *GSE* nodrošina ZS tirgus pastāvēšanu, izvietojot tos tirgū lielākā daudzumā, kad pieprasījums ir augsts, un izņemot ZS no šā tirgus, kad pieprasījums ir pārlietu zems.

101. Turpretim Itālijas valdība, *GSE* un iesniedzējtiesa uzskata, ka saistībā ar ZS netiek izmantoti valsts līdzekļi. ZS iegādi finansē uzņēmumi, kam ir pienākums tos iegādāties, un pārpalikušo ZS atpirkšanu, ko veic *GSE*, finansē galapatērētāji, un valsts nekontrolē šos līdzekļus.

102. Komisija izsaka viedokli tikai par pienākumu iegādāties ZS, kuru tā neuzskata par atbalstu, kas ir finansēts no valsts līdzekļiem⁵⁵.

a) Pasākuma attiecināšana uz valsti

103. Lai izvērtētu, vai pasākums ir attiecināms uz valsti, ir jāanalizē, vai tā noteikšanā ir iesaistījušās valsts iestādes.

⁵² Spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 15. punkts; 2015. gada 16. aprīlis, *Trapeza Eurobank Ergasias* (C-690/13, EU:C:2015:235), 17. punkts; 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Hansestadt Lübeck* (C-524/14 P, EU:C:2016:971), 40. punkts; 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania* (C-74/16, EU:C:2017:496), 38. punkts; 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 17. punkts, un 2019. gada 29. jūlijs, *Azienda Napoletana Mobilità* (C-659/17, EU:C:2019:633), 20. punkts.

⁵³ Spriedums, 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 20. punkts.

⁵⁴ Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 24. punkts.

⁵⁵ Skat. šo secinājumu 90. punktu.

104. Tā tas nenoliedzami ir gadījumā, ja selektīvas priekšrocības kādai uzņēmumu kategorijai ir ieviestas ar likumu⁵⁶. Tā tas notiek ar Itālijas ZS regulējumu, kas rodams Itālijas valsts pieņemtās tiesību normās, no kurām dažām ir tāds spēks kā likuma normām.

105. Tomēr *GSE* uzskata, ka šis pasākums nav attiecināms uz Itālijas valsti tāpēc, ka šī valsts nekontrolē *visus* elementus, kas veido ZS tiesisko regulējumu, it īpaši norādot, ka ZS atpirkšanu veic *GSE*, kas ir privāttiesiska sabiedrība.

106. Valsts iejaukšanās vai valsts līdzekļu izmantošana var būt ne tikai atbalstā, kuru tieši ir piešķirusi valsts, bet arī atbalstā, ko ir piešķirušas atbalsta pārvaldībai valsts izveidotas vai valsts noteiktas publisko vai privāto tiesību struktūras⁵⁷. Savienības tiesībās nav pieļaujams, ka, vienkārši izveidojot autonomas struktūras atbalsta sadalei, būtu iespējams apiet valsts atbalstu reglamentējošās tiesību normas⁵⁸.

107. Tas, ka *GSE* ir privāttiesiska sabiedrība, neliedz attiecināt uz valsti ZS režīma izveidi un tiesisko regulējumu, kas ir obligāts šai sabiedrībai.

108. Proti, Itālijas likums kopā ar tā īstenošanas normām uzdod *GSE* piešķirt ZS Itālijā esošajiem AER-E ražotājiem izņemt pārpalikušos ZS no tirgus atkarībā no pieprasījuma un noteikt ZS piedāvājuma references cenu. Nešķiet, ka *GSE* varētu brīvi pēc saviem ieskatiem izlemt šo uzdevumu veikšanu izbeigt.

109. Turklāt *GSE*, lai arī būdama privāttiesiska sabiedrība, atrodas pilnīgā Itālijas valdības kontrolē un pilda publiska rakstura funkcijas enerģētikas nozarē.

110. Tādējādi attiecīgais pasākums ir attiecināms uz Itālijas valsti.

b) Valsts līdzekļu nodošana

111. Savos secinājumos lietā *Georgsmarienhütte* u.c.⁵⁹ esmu izklāstījis judikatūras atziņas par dažu AER-E atbalsta shēmu kvalificēšanu kā valsts atbalstu, kuras vēlos atgādināt turpinājumā⁶⁰.

112. Lai pasākums varētu būt uzskatāms par valsts atbalstu, tam ir ne tikai jābūt attiecināmam uz valsti, bet arī jāizraisa valsts līdzekļu nodošanu atbalsta saņēmējiem uzņēmumiem.

113. Tiesa ir plaši interpretējusi jēdzienu “valsts līdzekļi”, ietverot tajā ne tikai šaurā nozīmē publiskā sektora līdzekļus, bet zināmos apstākļos arī dažu privātu struktūru līdzekļus.

114. Par valsts līdzekļu nodošanu nav uzskatāma netieša valsts ieņēmumu samazināšanās valsts pieņemtu noteikumu vai pasākumu rezultātā, ja šādas sekas ir nedalāmi saistītas ar šo noteikumu vai pasākumu būtību⁶¹.

⁵⁶ Spriedums, 2019. gada 28. marts, Vācija/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268), 49. punkts.

⁵⁷ Spriedumi, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52), 21. punkts; 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160, turpmāk tekstā – “spriedums *PreussenElektra*”), 58. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 23. punkts.

⁵⁸ Spriedums, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 23. punkts.

⁵⁹ Secinājumi, 2018. gada 27. februāris, *Georgsmarienhütte* u.c. (C-135/16, EU:C:2018:120), 104.–121. punkts.

⁶⁰ Tālāk 112.–127. punktā ir atveidoti minēto secinājumu atbilstošie punkti.

⁶¹ Spriedums *PreussenElektra*, 62. punkts.

115. Vislielākās grūtības, vērtējot, vai ir notikusi valsts līdzekļu nodošana, rodas, ja valstis nosaka tādus mehānismus, lai iekļautos ekonomiskajā dzīvē, kuru rezultātā noteikti uzņēmumi var saņemt selektīvu priekšrocību. Konkrēti, *pelēkā* zona ir tad, kad valsts iekļaušanās, lai arī pārsniedzot vienkāršu nozares vispārējā regulējuma noteikumu pieņemšanu, neizpaužas kā tieša līdzekļu nodošana. Šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā runa ir par vienu no šādiem gadījumiem, kura pareizā izvērtēšanā vispirms ir jāizanalizē sarežģītā (un ne vienmēr lineārā) Tiesas judikatūra šajā ziņā.

116. Valsts pasākums, kas ir īpaši labvēlīgs dažiem uzņēmumiem vai dažiem ražojumiem, nezaudē savas bezatlīdzības priekšrocības raksturu tāpēc vien, ka to pilnībā vai daļēji finansē no obligātiem maksājumiem, ko nosaka valsts iestāde un kas tiek ieturēti no attiecīgajiem uzņēmumiem⁶².

117. Proti, LESD 107. panta 1. punkts aptver visus finanšu līdzekļus, ko valsts iestādes var faktiski izmantot, lai atbalstītu uzņēmumus, un nav nozīmes, vai šie līdzekļi ir pastāvīgā valsts īpašumā vai nav. Pat ja summas, kas atbilst attiecīgajam pasākumam, pastāvīgi nav Valsts kases īpašumā, ar to, ka tās pastāvīgi paliek valsts kontrolē un tādējādi valsts kompetento iestāžu rīcībā, pietiek, lai tās tiktu kvalificētas kā “valsts līdzekļi”⁶³.

118. Attiecībā uz elektroenerģijas nozari 2013. gada 19. decembra spriedumā *Association Vent De Colère!* u.c. Tiesa atzina, ka “fondi, kas tiek finansēti ar dalībvalsts tiesību aktos noteiktiem obligātiem maksājumiem un pārvaldīti un sadalīti atbilstoši šiem tiesību aktiem, var tikt uzskatīti par valsts līdzekļiem LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, pat ja tos pārvalda no valsts iestādēm nošķirtas vienības”⁶⁴.

119. No minētās judikatūras izriet, ka jautājumā, vai attiecīgie līdzekļi ir valsts līdzekļi LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, izšķirošais ir apstāklis, cik lielā mērā valsts iestādes iejaucas un veic kontroli attiecībā uz tiem.

120. Valsts iestāžu kontroles neesamība izskaidro, kāpēc Tiesa par atbalstu neuzskata, piemēram, gadījumus, kad profesionālas organizācijas locekļu līdzekļi tiek atvēlēti kā finansējums konkrētam mērķim organizācijas locekļu interesēs, par ko privāta organizācija ir lēmusi tīri komerciāla mērķa labā, un ja dalībvalsts ir tikai instruments, lai profesionālās organizācijas ieviestās iemaksas padarītu obligātas. Šādu gadījumu piemēri rodami lietās *Pearle* u.c.⁶⁵ un *Doux Élevage* un *Coopérative agricole UKL-ARREE*⁶⁶.

⁶² Spriedums, 1977. gada 22. marts, *Steinike & Weinlig* (78/76, EU:C:1977:52), 22. punkts.

⁶³ Spriedumi, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija (C-482/99, EU:C:2002:294), 37. punkts; 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 70. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 21. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 25. punkts.

⁶⁴ [Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851)], 25. punkts, un 1974. gada 2. jūlijs, *Itālija/Komisija* (173/73, EU:C:1974:71), 35. punkts.

⁶⁵ Spriedums, 2004. gada 15. jūlijs (C-345/02, EU:C:2004:448), 41. punkts. Minētajā lietā, kura attiecās uz reklāmas kampaņas finansēšanu optikas nozares uzņēmumiem, līdzekļi šīs reklāmas apmaksāšanai tika vākti no privātiem uzņēmumiem ar publisko tiesību profesionālās organizācijas starpniecību. Tiesa lēma, ka tie nav uzskatāmi par “valsts līdzekļiem”, jo šī profesionālā organizācija “neviens brīdis nevarēja brīvi rīkoties” ar obligātajiem maksājumiem, kas “izmantoti tikai [...] [reklāmas] kampaņas finansēšanai”.

⁶⁶ Spriedums, 2013. gada 30. maijs (C-677/11, EU:C:2013:348), 36. punkts. Minētajā lietā, kura bija par dekrētu, ar ko par visiem speciālistiem saistošu tika padarīts kāds nolīgums, kurš noslēgts (tītaru ražošanas un audzēšanas lauksaimniecības) nozari pārstāvošas starpprofesiju organizācijas ietvaros un kurā noteikts pienākums veikt iemaksas šīs organizācijas noteikto kopīgo pasākumu finansēšanai, netika konstatēta valsts līdzekļu esamība. Valsts iestādes faktiski nevarēja izmantot līdzekļus no attiecīgajām iemaksām, lai atbalstītu noteiktus uzņēmumus, un attiecīgā starpprofesiju organizācija izlēma, kā izmantot šos līdzekļus pašas noteikto mērķu sasniegšanai. Šie līdzekļi nebija pastāvīgā valsts uzraudzībā un nebija valsts iestāžu rīcībā.

121. Valsts kontroles neesamība pār līdzekļu piešķiršanu izskaidro arī, kāpēc Tiesa par atbalstu neuzskata regulējumus, kas izraisa finanšu līdzekļu pārdali, kuras rezultātā tie pāriet no viena privāttiesiska subjekta pie otra bez jebkādas valsts iesaistes. Principā nav runas par valsts līdzekļu piešķiršanu, ja nauda no viena privāttiesiska subjekta nepastarpināti nonāk pie otra subjekta, neizejot caur publisku vai privātu subjektu, kuru valsts norīkojusi šīs nodošanas īstenošanai⁶⁷.

122. Valsts līdzekļu nodošana nav konstatējama arī gadījumā, kad uzņēmumus, galvenokārt privātus, valsts nav pilnvarojusi pārvaldīt tās līdzekļus, bet tiem tikai ir pirkšanas pienākums, izmantojot pašiem savus finanšu līdzekļus⁶⁸. Šāda situācija tika izvērtēta spriedumā *PreussenElektra*, kurā tika atzīts, ka pienākums, ko dalībvalsts bija uzlikusi privātajiem apgādes uzņēmumiem – iepirkt par minimālām noteiktām cenām elektroenerģiju, kas saražota no atjaunojamiem enerģijas avotiem –, nav saistīts ar nekādu tiešu vai netiešu līdzekļu pārvešanu no valsts uzņēmumiem, kuri ražo šāda veida elektroenerģiju, un šo secinājumu nemaina apstākļi, ka mazāki ieņēmumi to uzņēmumu gadījumā, kam šis pienākums uzlikts, iespējams, var izraisīt nodokļu ieņēmumu samazināšanos, jo šādas sekas ir nedalāmi saistītas ar šāda pasākuma būtību⁶⁹. Šajā gadījumā skartajiem uzņēmumiem (proti, privātajiem elektroenerģijas piegādātājiem) bija uzlikts pienākums par saviem finanšu līdzekļiem iegādāties konkrēta veida elektroenerģiju, bet valsts tos nebija norīkojusi atbalsta shēmas pārvaldībai.

123. Tāpat arī Tiesa neatzina, ka pastāv valsts kontrole (un līdz ar to – valsts līdzekļu nodošana) Polijas mehānismā, saskaņā ar kuru elektroenerģijas piegādātājiem bija noteikts pienākums pārdot tādu koģenerācijas režīmā iegūtas elektroenerģijas apjomu, kas veido 15 % no to ikgadējā galalietotājiem pārdotā elektroenerģijas apjoma⁷⁰.

124. Turpretim valsts kontrole un valsts līdzekļu nodošana ir konstatējama tad, ja privātpersonu maksājumi iziet caur kādu publisku vai privātu subjektu, kurš norīkots tos novirzīt saņēmējiem. Tā tas bija lietā *Essent Netwerk Noord*, kurā kādam privātam subjektam bija ar likumu dots uzdevums valsts vārdā iekasēt papildmaksu (tarifu) par elektroenerģiju un novirzīt to saņēmējiem, bez atļaujas izmantot šo summu citos nolūkos kā vien likumā paredzētajos. Tas, ka šīs papildmaksas kopsummu (kuru Tiesa kvalificēja kā nodokli) kontrolēja valsts, bija pietiekams pamats, lai to atzītu par valsts līdzekļiem⁷¹.

⁶⁷ Spriedums, 1978. gada 24. janvāris, *Van Tiggele* (82/77, EU:C:1978:10), 25. un 26. punkts.

⁶⁸ Spriedumi, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c. (C-206/06, EU:C:2008:413), 74. punkts; 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 35. punkts, un 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 26. punkts.

⁶⁹ Spriedums *PreussenElektra*, 59.–62. punkts. Skat. arī spriedumu, 2009. gada 5. marts, *UTECA* (C-222/07, EU:C:2009:124), 43.–47. punkts, par obligātiem maksājumiem, kas ir noteikti raidorganizācijām kinematogrāfijas produkcijas [finansēšanai], kuri neietver valsts līdzekļu nodošanu.

⁷⁰ Spriedums, 2017. gada 13. septembris, *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671), 27.–30. punkts. Polijas kompetentā iestāde apstiprināja tādas maksimālos tarifus elektroenerģijas pārdošanai galalietotājiem, ka no šā pirkšanas pienākuma izrietošo finanšu slogu uzņēmumi sistemātiski nevarēja pārnest uz galalietotājiem. Tāpēc zināmos apstākļos elektroenerģijas piegādātāji iegādājās koģenerācijas režīmā iegūtu elektroenerģiju par cenu, kas bija augstāka par to, kāda tika izmantota, to pārdodot galalietotājiem, un šī situācija tiem radīja papildu izmaksas. Ņemot vērā, ka šādas papildu izmaksas nebija iespējams pilnībā pārnest uz galalietotāju, nedz finansēt no dalībvalsts noteiktām obligātām iemaksām vai pat paredzēt mehānismu pilnīgai kompensēšanai, Tiesa lēma, ka valsts nebija pilnvarojusi energoapgādes uzņēmumus pārvaldīt valsts līdzekļus, bet tiem uzlikto pirkšanas pienākumu šie uzņēmumi finansēja, izmantojot paši savus līdzekļus.

⁷¹ Spriedums, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* (C-206/06, EU:C:2008:413), 69.–75. punkts.

125. Tiesa konstatēja valsts kontroli arī lietā *Vent De Colère!* u.c., kurā tika aplūkots visu galapatērētāju finansēts mehānisms, saskaņā ar ko pilnībā tika kompensētas uzņēmumu, kuriem bija pienākums iepirkt vēja ģeneratoru ražotu elektroenerģiju (par cenu, kas ir augstāka par tirgus cenu), veiktās papildu izmaksas. Iejaukšanās ar valsts līdzekļu izmantošanu bija konstatējama, lai gan šis mehānisms daļēji bija balstīts uz tiešu līdzekļu nodošanu privātu subjektu starpā⁷².

126. Šāda nostāja ir pausta arī Tiesas rīkojumā lietā *Elcogás*, kurā strīds bija par to, vai “par valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu ir atzīstamas privātam elektroenerģijas ražotājam uzņēmumam piešķirtās summas, kuras finansē visi elektroenerģijas galalietotāji valsts teritorijā”⁷³.

127. Tiesas atbilde bija, ka papildizmaksu kompensācijas mehānisms, no kura guva labumu šis uzņēmums (un kurš tika finansēts no elektroenerģijas gala tarifa, ko piemēroja visiem Spānijas patērētājiem un pārvades un sadales sistēmu lietotājiem valsts teritorijā), ir atzīstams par valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Šajā ziņā “nav nozīmes tam, ka papildizmaksu kompensācijai paredzētās summas nerodas no īpaša elektroenerģijas tarifam pievienotā papildu maksājuma un ka atbilstoši valsts tiesībām aplūkotais mehānisms, stingri ņemot, nepieder nodokļu, nodokļiem pielīdzināmu maksājumu vai netiešo nodokļu kategorijai”⁷⁴.

128. Kā vieni no Tiesas spriedumiem par AER-E atbalsta shēmām, kas tika pasludināti pēc secinājumiem lietā *Georgsmarienhütte* u.c., būtu jāmin 2019. gada 28. marta spriedums Vācija/Komisija⁷⁵ un 2019. gada 15. maija spriedums *Achema* u.c.⁷⁶, kuros uzsvērtā konkrēti valsts kontrole pār summām, ko saņem elektroenerģijas uzņēmumi.

129. Pirmajā no nupat minētajiem spriedumiem Tiesa atcēla gan Vispārējās tiesas 2016. gada 10. maija spriedumu Vācija/Komisija⁷⁷, gan tajā par negrozītu atstāto Komisijas lēmumu par Vācijas AER-E atbalsta shēmu⁷⁸.

130. Tiesa uzskata, ka Komisija nebija “pierādījusi, ka priekšrocības, kas ir paredzētas 2012. gada *EEG* [Likuma par jaunu tiesisko regulējumu elektroenerģijas ieguves no atjaunojamiem energoresursiem veicināšanai], proti, shēma atbalstam elektroenerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem un raktuvju gāzes, ko finansē ar *EEG* piemaksu, un īpaša kompensācijas shēma, kurā šī piemaksa tiek samazināta energoietilpīgiem lietotājiem, bija saistītas ar valsts līdzekļiem un tāpēc bija valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē”⁷⁹.

131. Minētajā spriedumā Tiesa ņēma vērā tostarp šādus argumentus:

– “[...] apstākļi, ka no *EEG* piemaksas iegūtie naudas līdzekļi tiek izmantoti tikai un vienīgi atbalsta un kompensācijas shēmu finansēšanai saskaņā ar 2012. gada *EEG* noteikumiem, nenozīmē, ka tie ir valsts rīcībā [...] minētās judikatūras izpratnē. Šis tiesiskais princips par no *EEG* piemaksas iegūto naudas līdzekļu ekskluzīvo izmantojumu – tā kā nekas cits neliecina par

⁷² Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent de Colère!* u.c. (C-262/12, EU:C:2013:851), 25. un 26. punkts.

⁷³ Rīkojums, 2014. gada 22. oktobris (C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314), 20. punkts.

⁷⁴ Turpat, 30. un 31. punkts.

⁷⁵ Lieta C-405/16 P, EU:C:2019:268.

⁷⁶ Lieta C-706/17, EU:C:2019/407.

⁷⁷ Lieta T-47/15, EU:T:2016:281.

⁷⁸ Komisijas Lēmums (ES) 2015/1585 (2014. gada 25. novembris) par atbalsta shēmu SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (ko Vācija īstenojusi atjaunojamo energoresursu elektroenerģijas un energoietilpīgu lietotāju atbalstam) (OV 2015, L 250, 122. lpp.).

⁷⁹ Spriedums, 2019. gada 28. marts, Vācija/Komisija (C-405/16 P, EU:C:2019:268), 90. punkts.

pretējo – drīzāk norāda uz to, ka valstij tieši nebija iespējas ar šiem naudas līdzekļiem rīkoties, proti, izlemt par izlietojumu, kas atšķirtos no 2012. gada *EEG* paredzētā”.

- PSO (augstsprieguma vai ļoti augsta sprieguma starpreģionālo pārvades sistēmu operatori), kam bija uzdots pārvaldīt *EEG* elektroenerģijas [no atjaunojamiem energoresursiem un raktuvju gāzes ražotās elektroenerģijas] ražošanas atbalsta sistēmu, neatradās pastāvīgā valsts kontrolē un pat nebija valsts kontrolē. PSO patiešām nevarēja izmantot no *EEG* piemaksas iegūtos naudas līdzekļus nekādiem citiem kā vien likumdevēja paredzētajiem mērķiem, tiem bija pienākums minētos naudas līdzekļus pārvaldīt īpašā kopējā kontā, un šā pienākuma izpildi kontrolēja valsts iestādes saskaņā ar 2012. gada *EEG* 61. pantu, un valsts iestādes veic stingru kontroli pār PSO vairākos līmeņos, tostarp uzraugot, vai tie tirgo *EEG* elektroenerģiju atbilstoši 2012. gada *EEG* 37. pantam.
- Tomēr Tiesa uzskatīja, ka “šādi atzītie faktori patiešām ļauj secināt, ka valsts iestādes īsteno kontroli pār pareizu 2012. gada *EEG* izpildi, [bet] tie tomēr neļauj secināt, ka valsts kontrolē būtu arī paši no *EEG* piemaksas iegūtie naudas līdzekļi”⁸⁰.

132. Savukārt spriedums *Achema* u.c. apstiprināja Tiesas iepriekšējo judikatūru, norādot, ka “[..] pasākums, ko tostarp veido pienākums iegādāties elektroenerģiju, var ietilpt “atbalsta” jēdzienā, lai gan tas nav saistīts ar valsts līdzekļu nodošanu [..]”, un ka, “pat ja summas, kas atbilst attiecīgajam atbalsta pasākumam, pastāvīgi nav Valsts kases īpašumā, ar to, ka tās pastāvīgi ir valsts kontrolē un tādējādi valsts kompetento iestāžu rīcībā, pietiek, lai tās varētu tikt kvalificētas kā “valsts līdzekļi””⁸¹.

133. Šajā pašā spriedumā Tiesa atkārtoja, ka izšķirošā nozīme ir tam, ka no valsts iestādēm nošķirtas struktūras “valsts ir pilnvarojusi administrēt kādus valsts līdzekļus, *nevis tikai uzlikusi pienākumu veikt iepirkumu par saviem finanšu līdzekļiem*”⁸².

134. Piemērojot šo judikatūru šajā lietā, pārbaudīšu, pirmkārt, ZS iegādes regulējumu atkarībā no personu, kuras tos saņem, un personu, kurām ir pienākums tos iegādāties, statusa, un, otrkārt, kādā mērā *GSE* kontrolē ZS mehānismu.

1) ZS iegādes pienākums

135. [ZS] saņēmēji (Itālijas AER-E ražotāji) saņem līdzekļus nevis no valsts, bet gan no elektroenerģijas importētājiem Itālijā – vai citiem vietējiem ražotājiem –, kam ir jāiegādājas šiem pirmajiem piešķirtie ZS.

136. Taču līdzekļu nodošana no vienas privātpersonas otrai, pat ja tā tiek veikta saskaņā ar likumisku pienākumu, principā nozīmē, ka nodotā summa (šajā gadījumā tā ir pirkuma cena starp privātajiem tirgus dalībniekiem) nav valstiska. Uz iegādes pienākumu privātiem subjektiem, izmantojot savus finanšu līdzekļus, parasti neattiecas LESD 107. panta 1. punkts.

⁸⁰ Turpat, 76.–80. punkts.

⁸¹ Spriedums, 2019. gada 15. maijs, *Achema* u.c. (C-706/17, EU:C:2019/407), 52.–54. punkts.

⁸² Turpat, 55. punkts (mans izcēlums). Spriedumā *Achema* u.c. tika konstatēts, ka ir notikusi valsts līdzekļu nodošana Lietuvas līdzekļu ieturēšanas sistēmā, kas ir paredzēta, lai finansētu sabiedrisko interešu pakalpojumu elektroenerģijas nozarē režimū.

137. Šī pieeja būtībā prevalēja spriedumā *PreussenElektra*, spriedumā *Uteca*⁸³ un nesenajā 2019. gada 28. marta spriedumā Vācija/Komisija⁸⁴.

138. Personas, kurām ir pienākums iegādāties ZS (proti, otrai pirkuma pusei), par tiem maksā, kā jau teicu, no saviem līdzekļiem.

139. Vai ir uzskatāms, ka valsts atsakās⁸⁵ saņemt valsts līdzekļus, ZS bez atlīdzības piešķirot AER-E ražotājiem, kas ir reģistrēti Itālijā?

140. Pamatojumu tam, lai uz šo jautājumu tiktu atbildēts apstiprinoši, ir mēģināts rast 2011. gada 8. septembra spriedumā Komisija/Nīderlande, jo noteiktu emisijas tiesību bezmaksas piešķiršana tajā tika uzskatīta par norādi uz to, ka attiecīgie līdzekļi ir valsts līdzekļi⁸⁶. Minētā sprieduma rezultātā Komisija mainīja savu viedokli, jo līdz tam nebija uzskatījusi, ka ar ZS saistītie līdzekļi ir valsts līdzekļi⁸⁷.

141. Tomēr uzskatu, ka šī ekstrapolācija ir nevietā. Jau pati ZS būtība ir tāda, ka tie bez atlīdzības ir jāpiešķir AER-E ražotājiem, lai tie pārdotu tos tirgū un gūtu peļņu no šīs pārdošanas summas. Ja zustu bezatlīdzības raksturs un AER-E ražotājiem būtu jāsamaksā kāda summa (tieši *GSE* vai izsolē), lai iegūtu ZS, zustu pati šā veicināšanas pasākuma jēga.

142. ZS ir līdzeklis, lai finansētu *papildizmaksas*, kādas AER-E ražošanā rodas tās ražotājiem. Šis finansējums izzustu (un ZS būtu nelietderīgi), ja AER-E ražotājam, kas tos saņem, būtu par tiem jāmaksā. Ja tā būtu, šīm papildizmaksām pievienotos pašu ZS izmaksas, tādējādi šis mehānisms nederētu AER-E ražošanas veicināšanai. Tieši augstākas ražošanas izmaksas (vismaz toreiz) salīdzinājumā ar tradicionālo elektroenerģiju⁸⁸ pamatoja šā pamudinājuma piešķiršanu bezatlīdzības ceļā⁸⁹.

143. Kā norādīja Tiesa, “atbalsta shēma, kurā [...] tiek izmantoti zaļie sertifikāti, ir domāta tostarp, lai nodrošinātu, ka ar zaļās elektroenerģijas ražošanu saistītas papildu izmaksas sedz tieši tirgus, proti, elektroenerģijas piegādātāji un lietotāji, [...], un galu galā – patērētāji”⁹⁰.

⁸³ Spriedums, 2009. gada 5. marts (C-222/07, EU:C:2009:124). Minētajā lietā Spānijas likums gan publiskām, gan privātām televīzijas raidorganizācijām noteica pienākumu atvēlēt daļu no to darbības ieņēmumiem šīs dalībvalsts kinematogrāfijas nozarei (avansā finansējot kinofilmas un televīzijas filmas). Tiesa, lemdama par to, vai bija iesaistīti valsts līdzekļi, atzina, ka “priekšrocība, ko attiecīgās dalībvalsts kinematogrāfijas nozarei sniedz tāds dalībvalsts īstenots pasākums [...], nav uzskatāma par priekšrocību, ko tieši piešķirusi valsts vai šis valsts izveidotas vai noteiktas publisko vai privāto tiesību struktūras” (44. punkts).

⁸⁴ Lieta C-405/16 P, EU:C:2019:268. Saskaņā ar tās 75. punktu, “lai arī [...] patiešām apliecina, ka ar 2012. gada *EEG* īstenotais atbalsts *EEG* elektroenerģijai patiešām izriet no likuma un tāpēc valstij noteikti bija ietekme pār mehānismiem, kas izveidoti ar 2012. gada *EEG*, šie faktori tomēr nav pietiekami, lai secinātu, ka tāpēc valstij bija iespēja rīkoties ar PSO pārvaldītājiem naudas līdzekļiem”.

⁸⁵ No šī skatpunkta raugoties, Itālijas valsts atteiktos no ieņēmumiem, ko tā varētu gūt, pārdodot ZS izsolē vai piešķirot tos par atlīdzību.

⁸⁶ Lieta C-279/08 P, EU:C:2011:551. Tās 107. punktā ir noteikts, ka “dalībvalsts, piešķirot šīm [slāpekļa oksīdu] emisijas kvotām konvertējamu nemateriālu aktīvu raksturu un bez maksas tās nododot attiecīgajiem uzņēmumiem, kaut arī tā varēja šīs kvotas pārdot vai izsolīt, faktiski ir atteikusies no valsts līdzekļiem”.

⁸⁷ Skat. šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmi. Savos rakstveida apsvērumos (itāļu valodas versijas 40. punkts), *GSE* atgādina, ka, izvērtējot Beļģijas ZS shēmu tās 2001. gada 25. jūlija Lēmumā [valsts atbalsts N 550/2000, SG (2001) D/290545], Komisija paskaidroja: “L'État procure gratuitement les certificats verts [...] aux producteurs d'électricité verte. Ceux-ci doivent prouver qu'ils ont produit une certaine quantité d'électricité verte, en échange de quoi ils reçoivent une quantité correspondante de certificats verts. Ils peuvent vendre ces certificats aux distributeurs sur le (futur) marché des certificats verts. L'État leur offre donc des biens incorporels. On ne peut cependant considérer qu'il accepte un manque à gagner en procurant les certificats verts gratuitement [...] En conséquence, la fourniture de certificats verts par l'État aux producteurs ne met pas en jeu des ressources d'État” (mans izcēlums).

⁸⁸ Kopienas 2008. gada pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai (OV 2008, C 82, 1. lpp.): “valsts atbalstu var pamatot, ja atjaunojamās enerģijas ražošanas izmaksas ir augstākas nekā ražošanai, kuras pamatā ir videi mazāk draudzīgi avoti [...]”.

⁸⁹ Spriedums *Ålands Vindkraft*, 103. punkts.

⁹⁰ Turpat, 109. punkts.

144. Manuprāt, šie apgalvojumi atklāj, ka tirgus, nevis valsts iestādes sedz AER-E ražošanas papildizmaksas, kas atspoguļojas ZS, un ZS ir tirgojami vērtspapīri ar vērtību, kuru nodrošina tas, ka pastāv pircēji, kuriem to darīt ir likumisks pienākums.

145. Tādējādi arī Itālijas valsts budžetu neskar bezmaksas ZS piešķiršana, kas, kā jau teicu, pati par sevi neietver valsts līdzekļu nodošanu⁹¹.

146. Tā uzskata arī *Consiglio di Stato* (Valsts padome), apgalvojot, ka “šajā gadījumā nav iesaistīti valsts līdzekļi, jo netiek konstatēta ne tieša, ne netieša valsts līdzekļu nodošana zaļās [elektro]enerģijas ražotājiem, kas darbojas Itālijā”⁹².

147. Valsts budžets tādējādi neatsakās no ieņēmumiem ar bezmaksas ZS piešķiršanu, kas ir saistīta, kā jau esmu norādījis, ar šā veicināšanas pasākuma būtību.

148. Pat ja dialektikas labad tiktu atzīts, ka šīs bezatlīdzības piešķiršanas rezultātā rodas netieši zaudējumi Itālijas valstij, tas vēl nebūt noteikti nenozīmētu valsts atbalsta esamību: Tiesa uzskata, ka par valsts līdzekļu nodošanu nav uzskatāma netieša valsts ieņēmumu samazināšanās valsts pieņemtu noteikumu vai pasākumu rezultātā, ja šādas sekas ir nedalāmi saistītas ar šo noteikumu vai pasākumu būtību⁹³.

2) Valsts kontrole pār līdzekļiem, kas ir paredzēti ZS atpirkšanai

149. Tā kā strīds, saistībā ar kuru ir iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir par *Axpo* pienākumu iegādāties ZS kā AER-E importētājam Itālijā, ar līdz šim konstatēto valsts līdzekļu izmantošanas neesamību būtu pietiekami, lai atbildētu iesniedzējtiesai, un šādi rīkoties savos rakstveida apsvērumos ierosina arī Komisija.

150. Tomēr šī pieeja varētu nebūt izsmēloša, jo tajā netiek pārbaudīta Itālijas valsts kontrole pār citiem ZS shēmas elementiem un tās īstenošana. Konkrētāk, valsts varētu kontrolēt finanšu līdzekļus, kas tiek atvēlēti ZS papildus tiem, kuri ir privāti nodoti starp AER-E ražotājiem un importētājiem un vietējiem tradicionālās elektroenerģijas ražotājiem.

151. Kā jau esmu izskaidrojis, Itālijas likumdevējs ir ieviesis mehānismu, lai saglabātu ZS tirgus vērtību. AER-E ražotāji, protams, var ar tās importētājiem un pašmāju tradicionālās elektroenerģijas ražotājiem slēgt *tiešus* darījumus par ZS, bet ar Itālijas tiesisko regulējumu tika ieviesta arī ZS digitālā apmaiņas platforma, ko pārvalda *GSE* meitasuzņēmums *GME*.

152. Ne lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, ne tiesas sēdē nav iesniegti pierādījumi, kas apliecinātu, ka *GME* izmanto savus līdzekļus tādējādi, ka pašmāju AER-E ražotājiem tiktu nodoti valsts līdzekļi. Principā šķiet, ka *GME* tikai pārvalda platformu kā starpnieks starp ZS pircējiem un pārdevējiem. Tomēr iesniedzējtiesai ir jāpārbauda šis apstāklis.

153. Turpretim valsts līdzekļu nodošanu (AER-E ražotājiem) varētu ietvert kāds cits Itālijas ZS shēmas elements, proti, *GSE* iekaušanās tirgū, lai atpirktu pārpalikušos sertifikātus to cenas uzturēšanai.

⁹¹ Itālijas valdība tiesas sēdē argumentēja, ka Itālija neatsakās no valsts līdzekļiem, jo faktiski nekad nav pastāvējuši tādi līdzekļi. ZS apliecina Itālijas ražotāja saražotās AER-E daudzumu, un ir loģiski, ka labums no šiem ZS atgriežas pie paša ražotāja.

⁹² Iesniedzējtiesas nolēmums, 8. punkts.

⁹³ Spriedums *PreussenElektra*, 62. punkts.

154. Līdzekļi, kas ir *GSE* rīcībā, lai atpirktu pārpalikušos ZS, tiek iegūti no ieņēmumiem, kuri iegūti no tarifu komponentes A3, ko maksā Itālijas patērētāji savos elektroenerģijas rēķinos. A3 apmēru nosaka *Autorità di regolazione per energia, reti e ambiente* (Enerģētikas, tīklu un vides regulatīvā iestāde)⁹⁴.

155. Tarifu komponente A3 ir daļa no tā saucamajām elektroenerģijas sistēmas vispārējām izmaksām⁹⁵, kuru summas tika noteiktas Dekrētlukuma Nr. 83/2012 39. panta 3. punktā. Subjektiem, kas izmanto elektroenerģijas tīkla pakalpojumus, ir likumisks pienākums maksāt šīs summas Elektroenerģijas nozares kompensāciju fondam⁹⁶ un pārnest tos uz galapatērētājiem (kuri, kā jau teicu, tās maksā savos rēķinos).

156. Summas, kas iekasētas, lai segtu elektroenerģijas sistēmas vispārējās izmaksas, ir paredzētas vispārējo interešu mērķu finansēšanai saskaņā ar sadalījuma kritērijiem, kurus ir noteikušas valsts iestādes. Viens no šiem mērķiem ir atjaunojamās enerģijas [izmantošanas] un energoefektivitātes veicināšana, ko nodrošina tarifu komponente A3⁹⁷.

157. Summas, ko maksā elektroenerģijas sistēmas vispārējo izmaksu segšanai, netiek ieskaitītas valsts budžetā, bet gan tiek iemaksātas ar saimniecisko darbību veicoša publiska subjekta (Elektroenerģijas nozares kompensāciju fonds) pārvaldības kontos, kas tos pārdala noteiktām tirgus dalībnieku kategorijām konkrētiem lietojumiem. Šā noteikuma izņēmums ir tarifu komponente A3, kuras summa 98 % apmērā nonāca *GSE* kontos⁹⁸.

158. Tarifu komponente A3 ir maksājums, kas Itālijas tiesiskajā regulējumā ir noteikts, lai finansētu vispārējo interešu mērķi veicināt AER-E ražošanu. Šajā tiesiskajā regulējumā ietverta, šā mērķa sasniegšanai paredzēto pasākumu skaitā ir ZS atpirkšana, ko veic *GSE*.

159. Ieņēmumi no tarifu komponentes A3, lai arī tie nenonāk valsts budžetā, varētu tikt uzskatīti par valsts līdzekļiem, kas ir pakļauti Itālijas valsts iestāžu netiešai kontrolei, jo *GSE*, kuras kapitāla daļas pilnībā pieder Itālijas Ekonomikas un finanšu ministrijai, saņem no tās un no Ekonomikas attīstības ministrijas norādījumus, kas tai ir jāievēro⁹⁹.

160. Īsumā sakot, komponentes A3 līdzekļi, kas ir paredzēti *GSE* ZS atpirkšanai, varētu tikt uzskatīti par valsts līdzekļiem, ciktāl: a) tie izriet no maksājuma, kas ir noteikts Itālijas tiesiskajā regulējumā, b) tos maksā elektroenerģijas galapatērētāji un c) tos pārvalda publiska sabiedrība (*GSE*), kas darbojas Itālijas valsts uzraudzībā un piešķir tos Itālijā reģistrētajiem AER-E ražotājiem, atpērkot ZS *GME* pārvaldītā apmaiņas platformā, kad to cena krītas¹⁰⁰.

⁹⁴ *Axpo* šajā ziņā atsaucas uz *GSE* 2016. gada darbības pārskatu, saskaņā ar kuru “*GSE* kopā ar *CSEA* [*Cassa per i Servizi Energetici e Ambientali*] (Enerģētikas nozares un vides kompensāciju fonds)”, ik gadu izvērtē komponentes A3 ekonomiskās vajadzības. Atkarībā no vajadzībām *AEEGSI* [pārveidota par *ARERA*] nosaka, kādi ieņēmumi ir nepieciešami, lai iegūtu līdzekļus jaunām ražošanas iekārtām no atjaunojamiem un tamlīdzīgiem energoresursiem, un izstrādā tarifu komponentes A3 vērtību ceturkšņa precizējumu, ko maksā patērētāji ar saviem elektroenerģijas rēķiniem”.

⁹⁵ Sīkākam skaidrojumam par Itālijas elektroenerģijas sistēmas vispārīgajām izmaksām atsaucos uz 2017. gada 18. janvāra spriedumu, *IRCCS – Fondazione Santa Lucia* (C-189/15, EU:C:2017:17), 31.–35. punkts, un uz maniem secinājumiem šajā lietā (C-189/15, EU:C:2016:287).

⁹⁶ *Cassa per i Servizi [Energetici] e Ambientali*, kuras nosaukums līdz 2015. gadam bija *Cassa Conguaglio per il Settore Elettrico*.

⁹⁷ Citi skartie vispārējo interešu mērķi bija kodoldrošība un teritoriālās kompensācijas, īpašās tarifu shēmas Valsts dzelzceļa sabiedrībai, kompensācijas elektroenerģijas nozares mazajiem uzņēmumiem, atbalsts lietišķajai pētniecībai elektroenerģijas nozarē un “elektroenerģijas bonusa” segums, kā arī priekšrocības energoietilpīgajiem uzņēmumiem.

⁹⁸ Šā mehānisma sīkākam skaidrojumam skat. Komisijas 2017. gada 23. maija Lēmumu SA.38635 (2014/NN) – *Italy – Reductions of the renewable and cogeneration surcharge for electro-intensive users in Italy* (C(2017) 3406 final), 6.–13. punkts.

⁹⁹ Tāds ir Komisijas vērtējums tās 2017. gada 23. maija Lēmumā SA.38635 (2014/NN) – *Italy – Reductions of the renewable and cogeneration surcharge for electro-intensive users in Italy* (C(2017) 3406 final), 91. punkts.

¹⁰⁰ *Axpo* tiesas sēdē atzina, ka faktiski *GSE* lielāko daļu ZS iegādājas digitālajā apmaiņas platformā, ko pārvalda *GME*.

161. Tarifu komponente A3 tādējādi radītu ieņēmumus, ko var uzskatīt par valsts līdzekļiem, kurus novirza Itālijā reģistrētajiem AER-E ražotājiem netiešā veidā, kad GSE – subjekts, kas ir valstij piederoša sabiedrība¹⁰¹, – atpērk ZS. Tādējādi tā būtu valsts līdzekļu nodošana, kas ir valsts atbalsts¹⁰².

162. Katrā ziņā iesniedzējtiesai, kuras rīcībā ir visa attiecīgā informācija, a) ir jāpārbauda GSE ieviešanas, atpērkot ZS ar tarifu komponentes A3 līdzekļiem, b) ir jānoskaidro, vai ar šo ieviešanu notiek valsts līdzekļu nodošana Itālijā reģistrētajiem AER-E ražotājiem, un c) ir jāpārbauda, kādā mērā faktiski pastāv valsts kontrole pār līdzekļiem, ko GSE atvēlē ZS atpirkšanai.

3. Priekšrocības selektivitāte

163. Itālijā reģistrētie AER-E ražotāji, saņemot ZS, saņem *priekšrocību* LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, jo tie tiek piešķirti bez atlīdzības, un pēc tam tie var šos sertifikātus pārdot tieši vai GME pārvaldītajā digitālajā platformā par cenu, ko GSE uztur saprātīgā līmenī¹⁰³.

164. Šī priekšrocība tiek sniegta tikai pašmāju AER-E ražotājiem, kas ir privileģēti salīdzinājumā ar (gan AER-E, gan tradicionālās) elektroenerģijas importētājiem un pašmāju tradicionālās elektroenerģijas ražotājiem. Tādējādi pirmšķietami tā būtu *selektīva priekšrocība*¹⁰⁴.

165. Tiesa uzskata, ka, lai izvērtētu nosacījumu par priekšrocības *selektivitāti*, ir jānoskaidro, vai saistībā ar konkrētu tiesisko režīmu valsts pasākums var sniegt priekšroku “konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai” salīdzinājumā ar citiem, kas ir faktiski un juridiski salīdzināmā situācijā, ievērojot ar minēto režīmu izvirzīto mērķi, un kam tomēr piemēro atšķirīgu attieksmi, kuru būtībā var kvalificēt kā diskriminējošu¹⁰⁵.

166. Atbalsta režīma – nevis individuāla atbalsta – gadījumā ir jānoskaidro, vai šī valsts shēma, lai gan ar to ir noteikta vispārpiemērojamu priekšrocību sniegšana, sniedz priekšrocības vienīgi konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētām saimnieciskās darbības nozarēm¹⁰⁶.

¹⁰¹ Par kādu atšķirīgu, pēc ZS sekojošu atbalsta mehānismu Komisija ir uzskatījusi, ka līdzīga GSE ieviešanās ir valsts līdzekļu nodošana (2019. gada 14. jūnija Lēmums SA.53347 (2019/N) – *Italy – Support to electricity from renewable sources 2019–2021*).

¹⁰² Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Association Vent De Colère! u.c.* (C-262/12, EU:C:2013:851), 25. punkts; rīkojums, 2014. gada 22. oktobris, *Elcogas* (C-275/13, nav publicēts, EU:C:2014:2314), 30. punkts, un spriedums, 2019. gada 15. maijs, *Achema u.c.* (C-706/17, EU:C:2019:407), 68. punkts.

¹⁰³ Komisijas paziņojums – Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (OV 2014, C 200, 1. lpp.). Šajās pamatnostādnēs ir atzīts, ka “dalībvalstis var piešķirt atbalstu atjaunojamiem energoresursiem, izmantojot tādus tirgus mehānismus kā zaļie sertifikāti. Šādi tirgus mehānismi [kas, piemēram, var likt elektroenerģijas piegādātājiem konkrētu savas piegādes daļu veikt no atjaunojamiem energoresursiem] ļauj visiem atjaunojamu energoresursu enerģijas ražotājiem *netiešā veidā gūt labumu no garantēta pieprasījuma pēc viņu enerģijas par cenām, kas augstākas par parastās enerģijas tirgus cenām*. Šādu zaļo sertifikātu cena iepriekš nav noteikta, bet tā ir atkarīga no tirgus piedāvājuma un pieprasījuma” (135. punkts). Mans izcēlums.

¹⁰⁴ Pēdējos gados ir pieaudzis strīdu skaits par valsts atbalsta (tostarp atbalsta, kas piešķirts ar nodokļu normām) *selektīvo raksturu*, šiem strīdiem dažkārt kļūstot tik sarežģītiem, ka tirgus dalībniekiem vai juristiem ir grūti *a priori* precīzi zināt, ar ko rēķināties.

¹⁰⁵ Spriedumi, 2015. gada 4. jūnijs, Komisija/MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362), 59. punkts; 2016. gada 21. decembris, Komisija/World Duty Free Group u.c. (C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:981), 54. punkts, un 2019. gada 15. maijs, *Achema u.c.* (C-706/17, EU:C:2019:407), 84. punkts.

¹⁰⁶ Spriedumi, 2016. gada 30. jūnijs, Beļģija/Komisija (C-270/15 P, EU:C:2016:489), 49. un 50. punkts; 2016. gada 21. decembris, Komisija/World Duty Free Group u.c. (C-20/15 P un C-21/15 P, EU:C:2016:981), 55. punkts, un 2015. gada 4. maijs, Komisija/MOL (C-14/15 P, EU:C:2015:362), 60. punkts.

167. Saskaņā ar metodi, kas parasti tiek izmantota judikatūrā par šo jomu, selektivitātes analīze parasti tiek veikta trīs posmos: a) atsaucē tiesiskā regulējuma identificēšana, b) tirgus dalībnieku, kurus skar šis pasākums, faktiskās un tiesiskās situācijas salīdzināšana un c) iespējama labvēlīgās attieksmes attaisnojuma rašana atsaucē tiesiskā regulējuma raksturā vai vispārējā sistēmā¹⁰⁷.

168. Attiecībā uz *atsaucē tiesiskā regulējuma identificēšanu* tiesas sēdes laikā lietas dalībnieki sniedza pilnīgi atšķirīgus viedokļus: vieni dalībnieki uzskata, ka ar to būtu saprotams vispārējais elektroenerģijas ražošanas regulējums Itālijā, bet citi – ka tas ir regulējums, kas attiecas uz AER-E ražošanu.

169. Uzskatu, ka atsaucē tiesiskais regulējums šajā lietā ir viens no regulējumiem, kas noteikts ar Direktīvu 2009/28. Piekrītu *Consiglio di Stato* (Valsts padome), kad tā apgalvo, ka šis regulējums ir “pats par sevi skaidri un apzināti selektīvs, jo katrā dalībvalstī dod priekšroku zaļās enerģijas ražošanai [..]”¹⁰⁸.

170. Tāpēc piekrītu iesniedzējtiesas viedoklim, ka tāda AER-E valsts atbalsta shēma kā ZS (kuru paredz Direktīva 2009/28, un tās mērķis ir to nodrošināt) nav atkāpe no *atsaucē regulējuma*, bet gan veido daļu no tā¹⁰⁹.

171. Ja savukārt uzskatītu, ka atsaucē tiesiskais regulējums Itālijā vispārēji reglamentē elektroenerģijas tirgu (kura izņēmums būtu ZS mehānisms), būtu jāpārbauda vienu un otru tirgus dalībnieku situāciju *salīdzināmība*, lai noskaidrotu, kāda ir šīs atbalsta shēmas ietekme¹¹⁰.

172. Itālijas valsts ar ZS vēlas sekmēt AER-E ražošanu, un šā veida elektroenerģijas iezīmju dēļ situācijas, kurās Itālijā ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, pašas par sevi nebūtu līdzvērtīgas situācijām, kurās to iegūst no fosilajiem vai tradicionālajiem energoresursiem. To izmaksu atšķirība neļauj uzskatīt, ka to abu situācijas ir *salīdzināmas*.

173. Tomēr, lai sasniegtu šo mērķi, principā nebūtu svarīga AER-E ražošanas vieta, jo, kā jau teicu, nozīme būtu tikai tam, ka tā ir ražota no atjaunojamiem energoresursiem. No šī skatpunkta raugoties, Itālijā reģistrēto AER-E ražotāju un šīs pašas AER-E importētāju no citām dalībvalstīm vai trešām valstīm situācija būtu vienāda. Pēdējie salīdzinājumā ar pirmajiem būtu diskriminēti, tādējādi Itālijā iedibināto AER-E ražotāju priekšrocība būtu selektīva.

174. Šajā jautājumā nedrīkst aizmirst, ka Direktīva 2009/28, kā to ir interpretējusi Tiesa spriedumā *Ålands Vindkraft*, īpaši pieļauj, ka atbalsta shēmas AER-E ražošanai tiek veidotas valsts līmenī.

175. Lai šis atbalsts tiktu piešķirts, ZS pārdošanas summa nevar būt pārāk liela, proti, tā nevar pārsniegt lielākās izmaksas, ko AER-E ražotājiem rada šā veida elektroenerģijas ražošana. Ja mērķīgā veidā tiktu paaugstināta ZS cena, pārsniedzot šīs izmaksas, pasākuma selektivitāte (un objektīva attaisnojuma trūkums) nebūtu noliedzami.

¹⁰⁷ Šīs metodes vispārēja piemērošana tiek kritizēta, uzsverot, ka tā nav piemērota, lai kvalificētu dažas atbalsta shēmas.

¹⁰⁸ Iesniedzējtiesas nolēmums, 8.8. punkts.

¹⁰⁹ Iesniedzējtiesas nolēmums, 8.6. punkts: “Tā kā valsts atbalsta shēmas zaļajās enerģijas ražošanai [..] savā būtībā nosaka īpašu attieksmi pret zaļās enerģijas ražotājiem tehniski juridiskā nozīmē [..], varētu secināt, ka [..] tās nebūt nenosaka atkāpes no “atsaucē sistēmas” un tādējādi neietver valsts atbalstu, gluži pretēji – atbalsta, veicina un ļauj tās konkrētu īstenošanu.”

¹¹⁰ LESD 107. panta 1. punktā nav paredzēts nodalījums atkarībā no tā, kādi ir valsts intervences pasākuma iemesli vai mērķi, bet šie pasākumi ir definēti, ņemot vērā to radītās sekas, un tādējādi neatkarīgi no lietotajām metodēm (spriedumi, 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Hansestadt Lübeck*, C-524/14 P, EU:C:2016:971, 48. punkts, un 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 87. punkts).

176. Konkrēti ZS shēmas *attaisnojamības* ziņā šim pasākumam pamatojums var būt rasts tā iedabā vai vispārējā uzbūvē¹¹¹. Ja atbalsta shēma ir balstīta uz Direktīvu 2009/28, tas nozīmē, lai sekmētu vides aizsardzību un cilvēka veselības un dzīvības, dzīvnieku un augu aizsardzību. Tādējādi, ciktāl šis atbalsts atbilst minētās direktīvas prasībām, to ir iespējams uzskatīt par saderīgu ar LESD 107. panta 3. punktu.

177. Tomēr veikt atbalsta saderības ar iekšējo tirgu pārbaudi ir nevis valsts tiesu, bet gan Komisijas ziņā, to darot katrā konkrētajā gadījumā, iepriekš paziņojot par to attiecīgajai dalībvalstij¹¹² un ievērojot Komisijas pašas noteiktās pamatnostādnes¹¹³.

E. EEK un Šveices nolīgums

178. EEK un Šveices nolīgums ir principā piemērojams elektroenerģijas importam starp Šveici un Savienības dalībvalstīm¹¹⁴. *Axpo* uzskata, ka pienākums iegādāties Itālijas ZS, kad tiek importēta AER-E no Šveices uz Itāliju, ir pretrunā šā nolīguma 6. un 13. pantam.

179. Lai atsauktos uz šim nolīguma normām, vispirms būtu nepieciešams, lai *Axpo* pierādītu, ka elektroenerģija, ko tā importē Itālijā no Šveices, ir ražota no atjaunojamiem energoresursiem. Lai tā būtu, ir nepieciešams, lai Savienība un Šveice būtu vienojušās par mehānismu, kas garantētu un apliecinātu šo izcelsmi.

180. Kā informē Komisija un kā tika apstiprināts tiesas sēdē, Savienība nav noslēgusi ar Šveici nevienu nolīgumu, lai saskaņotu AER-E izcelsmes apliecinājumus saskaņā Direktīvas 2009/28 15. pantu. Šajā jautājumā uzsāktās divpusējās sarunas tika pārtrauktas.

181. 2007. gada 6. martā Itālija un Šveice patiešām noslēdza nolīgumu, kas noteica izcelsmes apliecinājumu savstarpēju atzīšanu elektroenerģijai, kura ir importēta kopš 2006. gada¹¹⁵. Tomēr šis divpusējais nolīgums neattiecas uz AER-E izcelsmes apliecinājumu savstarpēju atzīšanu, kā to paskaidroju jau iepriekš¹¹⁶.

¹¹¹ Spriedumi, 2014. gada 9. oktobris, *Ministerio de Defensa un Navantia* (C-522/13, EU:C:2014:2262), 42. un 43. punkts; 2013. gada 18. jūlijs, P (C-6/12, EU:C:2013:525), 19. punkts; 2011. gada 8. septembris, Komisija/Nīderlande (C-279/08 P, EU:C:2011:551), 62. punkts, un 2011. gada 8. septembris, *Paint Graphos* u.c. (no C-78/08 līdz C-80/08, EU:C:2011:550), 49. un nākamie punkti.

¹¹² Itālijas Republika ir paziņojusi Komisijai par citām atbalsta shēmām – skat. tostarp tās, kas ir minētas šo secinājumu 98., 99. un 101. zemsvītras piezīmē, kā arī Komisijas 2016. gada 28. aprīļa Lēmumā SA.43756 (2015/N) – *Italy – Support to electricity from renewable sources in Italy* (C(2016) 2726 final).

¹¹³ Kopienas 2008. gada pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai (OV 2008, C 82, 1. lpp.) un Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (OV 2014, C 200, 1. lpp.).

¹¹⁴ Nolīguma 2. pantā ir noteikts, ka “tas attiecas uz produktiem, kuru izcelsme ir Kopienā un Šveicē: [...], kas ir iekļauti harmonizētās preču aprakstīšanas un kodēšanas sistēmas 25.–97. nodaļā, izņemot produktus, kas ir uzskaitīti I pielikumā”. Uz elektroenerģiju attiecas šīs harmonizētās sistēmas 27. nodaļa (kods 2716).

¹¹⁵ Šo secinājumu 39. un 40. punkts ar atsauci uz spriedumu *Green Network*. Tiesas sēdē Itālijas valdība norādīja, ka varēja būt radies starptautisko publisko tiesību strīds, jo divpusējā nolīguma piemērošana kļuva neiespējama pēc 2011. gada Likumdošanas dekrēta Nr. 28 pieņemšanas. No 2012. gada 1. janvāra līdz 2014. gada 26. novembrim, sprieduma *Green Network* pasludināšanas datumam, izcelsmes apliecinājumu savstarpēja atzīšana saskaņā ar šo divpusējo nolīgumu Šveices AER-E importētājiem Itālijā neļāva izvairīties no pienākuma iegādāties Itālijas ZS.

¹¹⁶ Judikatūra *Green Network* ir attiecināma uz Direktīvu 2009/28, jo tā tika izstrādāta saistībā ar Direktīvu 2001/77, kas ir Direktīvas 2009/28, kuras saturs šajā jautājumā ir līdzīgs, priekštece.

182. Pat ja *Axpo* varētu pierādīt, ka no Šveices importētā elektroenerģija ir iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, uzskatu, ka EEK un Šveices nolīguma 6. un 13. pantam¹¹⁷ nav pretrunā Itālijas ZS iegādes sistēma, kas ir noteikta importētājiem.

183. Attiecībā uz 6. panta 1. punktu (kas aizliedz maksājumus ar ievadmuītas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību tirdzniecībā starp Kopienu un Šveici līdzīgi LESD 28. un 30. pantam), jau esmu norādījis¹¹⁸, ka attiecīgajam pienākumam nav nodokļa vai parafiskālas nodevas rakstura, un tāpēc tas nav kvalificējams kā maksājums ar muītas nodoklim līdzvērtīgu iedarbību.

184. Attiecībā uz 13. panta 1. punktu (kas aizliedz kvantitatīvu importa ierobežojumus vai pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību tirdzniecībā starp Kopienu un Šveici) šis aizliegums ir līdzīgs LESD 34. pantā noteiktajam aizliegumam. Kā arī esmu jau skaidrojis¹¹⁹, Itālijas ZS mehānisms, lai gan tas ir pasākums ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, ir attaisnots vides aizsardzības un cilvēka veselības un dzīvības, dzīvnieku un augu aizsardzības apsvērumiem, tādēļ netiek pārkāpts LESD 34. pantā noteiktais aizliegums. Šis pats apsvērums ir attiecināms arī uz EEK un Šveices nolīguma 13. pantā noteikto aizliegumu.

V. Secinājumi

185. Ņemot vērā iepriekš minēto, piedāvāju Tiesai atbildēt *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK, nav pretrunā tiesiskais regulējums, kurā dalībvalsts izlemj neatbrīvot no atjaunojamiem energoresursiem citās dalībvalstīs vai trešās valstīs ražotas elektroenerģijas importētājus no pienākuma iegādāties zaļos sertifikātus, kas ir saistīti tikai ar šā veida elektroenerģijas ražošanu pašā valstī.
- 2) Atbalsta shēma ar zaļajiem sertifikātiem, kāda ir pamatlietā, nav ne ievadmuītas nodoklis, ne maksājums ar līdzvērtīgu iedarbību, kas ir pretrunā LESD 28. un 30. pantam, ne ar LESD 110. pantu nesaderīgs iekšējs diskriminējošs nodoklis. Tomēr šī shēma ir pasākums ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas principā ir pretrunā LESD 34. pantā noteiktajam aizliegumam, bet to attaisno primāri vides aizsardzības interešu apsvērumi un vides aizsardzības un cilvēka veselības un dzīvības, dzīvnieku un augu aizsardzības vispārējās intereses, kas ir atzītas LESD 36. pantā.
- 3) Pienākums iegādāties zaļos sertifikātus, ko Itālijas valsts ir noteikusi elektroenerģijas importētājiem, kā arī šo sertifikātu bezatlīdzības piešķiršana pašmāju no atjaunojamiem energoresursiem ražotas elektroenerģijas ražotājiem nav valsts līdzekļu nodošana LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Tomēr publiskas personas kapitālsabiedrībai *Gestore servizi energetici* (Ergoefektivitātes pakalpojumu pārvaldītāja) noteiktais pienākums atpīrkt pārpalikušos zaļos sertifikātus ar līdzekļiem, kas iegūti no tarifu komponentes A3, varētu būt

¹¹⁷ Lai gan iesniedzējtiesa neizvirza šo jautājumu un uzskata to par pašsaprotamu, uzskatu, ka nolīguma 6. un 13. pantam var būt tieša iedarbība un attiecīgās privātpersonas uz tiem var tieši atsaukties valsts tiesās. Uz normām, kurās ir ietverti skaidri, precīzi un beznosacījuma aizliegumi, un uz nolīgumu tā iezīmju dēļ var tieši atsaukties saskaņā ar 1982. gada 26. oktobra spriedumu *Kupferberg* (C-104/81, EU:C:1982:362), 22. un 23. punkts, un 2015. gada 16. jūlija spriedumu *ClientEarth/Komisija* (C-612/13 P, EU:C:2015:486), 35. punkts un tajā minētā judikatūra.

¹¹⁸ Šo secinājumu 68. punkts.

¹¹⁹ Šo secinājumu 76.–87. punkts.

valsts līdzekļu nodošana, un to pārbaudīt ir iesniedzējtiesas ziņā. Šī nodošana nebūtu kvalificējama kā ar LESD 107. panta 1. punktu nesaderīgs valsts atbalsts, ja vien tās rezultātā netiek piešķirta selektīva priekšrocība Itālijā reģistrētiem no atjaunojamiem energoresursiem ražotas elektroenerģijas ražotājiem.

- 4) Pienākums iegādāties valstī izdotos zaļos sertifikātus, kas ar valsts tiesisko regulējumu ir noteikts no atjaunojamiem energoresursiem tādā trešā valstī kā Šveice ražotas elektroenerģijas importētājiem, nav pretrunā 1972. gada Nolīguma starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Šveices Konfederāciju 6. panta 1. punktam un 13. panta 1. punktam.